

VšĮ Investuok Lietuvoje

Atviros Vyriausybės iniciatyvos

Virtualios buveinės įkūrimas

Teminio tyrimo

Virtualios buveinės įkūrimo galimybės Lietuvoje

ATASKAITA

Adelė Jaškūnaitė ir Raminta Olbutaitė

Vilnius

2017

Kuriame
Lietuvos ateitį
2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

 **Investuok
Lietuvoje**

Turinys

---

1. Santrumpos ir sąvokos	1
2. Įvadas	1
2.1. Tyrimo pagrindimas	2
3. Dėstymas	4
3.1. Metodologija	4
3.2. Fizinės buveinės apibrėžimas ir gerųjų užsienio praktikų analizė	5
3.3. Tinkamų elektroninių priemonių analizė virtualios buveinės įgalinimui	8
3.5. Konsultacijos temos	9
4. Išvados	10
5. Priedai	11

1. Santrumpos ir sąvokos

BKI - bendras konkurencingumo indeksas vertinamas Pasaulio ekonomikos forumo. BKI skaičiuojamas atsižvelgiant į visų šalių respondentų vertinimus, svarbiausius makroekonominius rodiklius bei įvertintus tris subindeksus (pagrindinių reikalavimų, našumą (efektyvumą) skatinančių veiksnių ir inovatyvumo bei verslo išmanumo).

CK - Civilinis kodeksas

ES - Europos Sąjunga

EK - Europos Komisija

Ei. valdžia (e. valdžia) – elektroninė valdžia

IS – informacinė sistema

IT – informacinės technologijos

IVPK – Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie Susisiekimo ministerijos

LR - Lietuvos Respublika

LRV - Lietuvos Respublikos Vyriausybė

VAIISIS – Viešojo administravimo institucijų informacinių sistemų interoperabilumo sistema

VIISP – Valstybės informacinių išteklių sąveikumo platforma

Vieno langelio principas – tai principas, reiškiantis, kad asmeniui informacija suteikiama, prašymas, skundas ar pranešimas priimamas ir atsakymas į juos pateikiamas vienoje darbo vietoje. Prašymą, skundą ar pranešimą nagrinėja ir informaciją iš savo administracijos padalinių, pavaldžių subjektų, prireikus – ir iš kitų viešojo administravimo subjektų gauna pats prašymą, skundą ar pranešimą nagrinėjantis ir administracinį sprendimą priimančias viešojo administravimo subjektas, neįpareigodamas tai atlikti prašymą, skundą ar pranešimą padavusį asmenį.

Kitos šioje ataskaitoje vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos valstybės informacinių išteklių valdymo įstatyme¹.

---

¹ Lietuvos Respublikos valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymas:
<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.85C510BA700A/vHQgxeujLp>

2. Įvadas

Virtualios buveinės įkūrimo klausimas pasirinktas nagrinėti kaip galimas sprendimo būdas įmonių steigimo ciklo supaprastinimui bei verslo aplinkos gerinimui ir užsienio investuotojų pritraukimui atsižvelgiant į 17-osios LR Vyriausybės programą.

Didėjant ekonomikos globalumui ir žmonių mobilumui galiojantis reikalavimas nurodyti juridinio asmens fizinę buveinę apsunkina įmonių steigimą bei komunikaciją su valstybės institucijomis. Šiuo metu nuosavybės teise patalpų neturintys juridinio asmens steigėjai, siekdami įregistruoti naują juridinį asmenį, turi kreiptis į kitus asmenis, turinčius patalpas, gauti jų sutikimą arba kreiptis į tarpininkus. Taip gaišamas laikas bei lėšos. Vis dažniau pastebima praktika, jog įmonės neturinčios fizinio adreso, registracijos metu perka vadinamąją virtualaus biuro paslaugą iš tarpininkų.

Dėl adresų faktinio neatitikimo valstybės institucijų komunikacija su juridiniais asmenimis yra apsunkinama, mažėja efektyvumas. Registruotus laiškus siunčiant oficialiai registruotais adresais dažnai nepasiekia juridinio asmens valdymo organų dėl faktinio adresų neatitikimo. Dėl to apsunkinama komunikacija fiziniu buveinės adresu, siunčiama korespondencija dažnai nepasiekia įmonės vadovų ar juos pasiekia per vėlavimą. Juridinių asmenų registre kaupiami duomenys praranda patikimumą dėl savo tikslumo, o valstybės institucijoms yra sunkiau vykdyti juridinių asmenų kontrolės bei informavimo funkcijas, nes juridinio asmens valdymo organai dažnai faktiškai nedirba buveinėje.

Šių problemų sprendimu gali tapti virtualios buveinės įteisinimas, įgalinant platformą, į kurią realiu laiku atkeliautų svarbiausi pranešimai bei dokumentai iš valstybės institucijų. Lietuva jau techniškai pasiruošusi įgalinti virtualią buveinę – stipriai išplėtotą interneto infrastruktūrą, el.valdžios paslaugas naudojantis verslas, patikimas nuotolinis asmens tapatybės nustatymas. Įteisinus virtualią buveinę palengvėtų įmonių steigimas, būtų užtikrinama saugi bei efektyvi komunikacija tarp juridinių asmenų ir valstybės.

Teminio tyrimo tikslas - įvertinti viešosios konsultacijos dėl virtualios buveinės įkūrimo poreikį, mastą bei prielaidas Lietuvoje ir identifikuoti suinteresuotąsias šalis. Teminio tyrimo metu siekiama pagrįsti dviejų buveinės formų (fizinės ir virtualios, taip suteikiant juridinę galią virtualiai buveinei) įteisinimo svarbą ir naudą.

2.1. Tyrimo pagrindimas

Pasaulį keičia pagreitį įgavusi skaitmeninė revoliucija. Lietuvos konkurencingumui ir ekonomikos augimui užtikrinti turime paskatinti verslą keltis į skaitmeninę rinką. Virtualios buveinės įteisinimas leistų supaprastinti įmonių steigimo ciklą, skaitmeninant procesus didėtų Lietuvos patrauklumas užsienio investuotojams bei šalies konkurencingumas.

Įmonių steigimo ciklo supaprastinimo skaitmeninant procesus svarba pabrėžiama daugelyje svarbiausių LR ir ES dokumentų:

1. Valstybės pažangos strategijos „Lietuva 2030“ punkte *Verslo aplinka* nurodoma:

6.9.1. „Kurti moderniausias informacines technologijas ir skaitmeninę infrastruktūrą.“

Valstybės pažangos strategijos „Lietuva 2030“ punkte *Sukurta palankiausia verslui aplinka Šiaurės ir Baltijos valstybių regione* nurodoma:

6.6. „<...> Institucinė aplinka ir infrastruktūra užtikrina inovatyviai ir efektyviai veiklai reikalingus finansinius ir kitokius išteklius, organizacines, technines bei intelektines paslaugas, skatina verslo plėtrą visais jo raidos etapais <...>.“

Punkte *Visuomenės poreikius atitinkantis valdymas* siekiama:

7.7. „<...> Paslaugų kokybė yra nuolat vertinama, paslaugų vartotojai plačiai įtraukiami į jų tobulinimo procesus. Viešųjų paslaugų teikimo mastas atitinka visuomenės lūkesčius, jos lengvai prieinamos visiems Lietuvos žmonėms jiems patogiu būdu, atsižvelgiant į technologijų galimybių pokyčius.“

7.8.3. „Veiksmingam paslaugų teikimui užtikrinti panaudoti naujausias technologijas, viešąsias paslaugas teikti ir elektroninėje erdvėje.“

2. 17-osios LR Vyriausybės 2016 - 2020 m. m. programos įgyvendinimo planas taip pat mato tolimesnio įmonių steigimo supaprastinimo skaitmeninant procesus svarbą. Darbe 3.1.4. „*Valstybės informacinių išteklių infrastruktūros konsolidavimas ir valstybės informacinių sistemų modernizavimas*“ numatomas:

8. Viešojo sektoriaus efektyvumo didinimas, modernizuojant ir skaitmeninant procesus: visų valstybinių institucijų naudojimas elektroninių dokumentų sistema, užtikrinant, kad visi viešojo sektoriaus dokumentai būtų siunčiami e. pristatymo sistema.

Tiesioginių užsienio investicijų pritraukimas yra vienas pamatinių valstybės plėtros komponentų, skatinantis ekonomikos plėtrą ir inovacijas²:

1. 17-osios LR Vyriausybės 2016 - 2020 m. m. programos įgyvendinimo planas pabrėžia poreikį pritraukti tiesiogines užsienio investicijas:

4.2.1. Darbas. Tarptautiniu lygiu vertinamų verslo ciklą (nuo įsteigimo iki pasibaigimo) reglamentuojančių teisės aktų ir procedūrų (pagal Pasaulio banko tyrimo „Doing Business“ sritis) bei įrankių patobulinimas:

1. Juridinių asmenų steigimo procedūrų, vykdomų elektroniniu būdu, sutrumpinimas iki vienos darbo dienos;
2. Juridinių asmenų steigimo proceso optimizavimas, sujungiant atskiras steigimo procedūras.

2. Lietuvos pažangos strategijoje „Lietuva 2030“, kuria vadovaujamosi priimant strateginius sprendimus ir rengiant valstybės planus ar programas, akcentuojama būtinybė tapti investuotojams įdomia šalimi ir poreikis skatinti „pasaulio kompanijų, mokslo ir tyrimų paslaugų centrų kūrimąsi Lietuvoje“³. Vienas iš

² Dr. A. Sipavičienė, M. Jeršovas, A. Stankevičiūtė „Verslo ir investicijų pritraukimas į Lietuvą: migracijos ir migracijos politikos vaidmuo“, Tarptautinė Migracijos Organizacija Europos Migracijos Tinklas Lietuvos Socialinių Tyrimų Centras, 2015: http://www.iom.lt/images/publikacijos/failai/1444035740_Studija%20LT.pdf

³ Ibid.

Valstybės pažangos strategijos „Lietuva 2030“ punkte *Verslo aplinka* nurodoma prioritetinių „Ekonomikos integralumas“ iniciatyvų yra investicijų pritaikymas:

6.9.3. „Dėti visas pastangas pritraukti pasaulio kompanijų investicijas į Lietuvą.“

3. Dėstymas

3.1. Metodologija

Teminio tyrimo atlikimo metu buvo siekiama šių uždavinių:

- išanalizuoti ir nustatyti fizinės buveinės sampratą;
- išanalizuoti esamą situaciją Lietuvoje įvertinant jau sukurtų viešųjų elektroninių priemonių galimybes;
- atlikti verslo aplinkos gerinimo skaitmenizuojant procesus analizę užsienio valstybių patirties kontekste.

Siekiant išanalizuoti esamą situaciją Lietuvoje dėl fizinės buveinės reglamentavimo ir vertinant virtualios buveinės įteisinimo Lietuvoje galimybes ir rizikas buvo naudojami šie analizės metodai:

Institucijų atstovų apklausa. Šis analizės metodas buvo pasirinktas siekiant gauti svarbių ir detalių duomenų, kuriuos būtų galima nagrinėti. Apklausiant institucijų atstovus siekiama suprasti patiriamus sunkumus susijusius su adresų faktiniu neatitikimu ir vykdomas informavimo bei kontrolės funkcijas. Interviu metu buvo ištirta ekspertų ir kontroliuojančių institucijų vadovų ar skyrių vadovų nuomonė apie egzistuojančias viešąsias elektronines priemones skirtas komunikacijai su juridiniais asmenimis. Taip pat buvo pradėta tirti virtualios buveinės įteisinimo strategija ir galimos su virtualios buveinės įkūrimu susijusios rizikos.

Taikant pusiau struktūruotus interviu, buvo kalbintos šios suinteresuotos šalys:

1. **LR Vyriausybės Kanceliarija.**
2. **Ministerijų ir joms pavaldžių įstaigų specialistai:**
  - a. Ūkio Ministerija.
  - b. IVPK.
  - c. Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnyba.
  - d. VĮ Registrų Centras.
  - e. AB Lietuvos Paštas.
3. **Šių savivaldų atstovai:**
  - a. Alytaus miesto savivaldybė.
  - b. Panevėžio miesto savivaldybė.
4. **Šių VŠĮ atstovai:**
  - a. „Versli Lietuva“ atstovai.
  - b. „Infobalt“ nacionalinio informacinių ir ryšių technologijų (IRT) sektoriaus asociacijos atstovas.
  - c. „Investuok Lietuvoje“ atstovai.
5. **Kiti ekspertai:**
  - a. „Creditreform Lietuva“, UAB – kreditų valdymo įmonės atstovas Lietuvoje.
  - b. „Norway Registers Development“ atstovai.
  - c. Lietuvos teisininkų draugijos atstovai.

Institucijoms suteikus prieigą buvo atliekama *dokumentų analizė*. Atsižvelgiant į tyrimo apimtį ir tyrimo tikslus dokumentų analizė pasirinkta kaip vienas pagrindinių analizės metodų. Rinktinų duomenų šaltiniai: įvairūs pirminiai ir antriniai informacijos šaltiniai, nacionaliniai ir Europos Sąjungos teisės aktai, Europos Komisijos rekomendacijos Lietuvai, Lietuvos teismų praktika, strateginiai LR institucijų dokumentai, spaudos leidiniai, oficiali statistika.

Pagrindiniai nagrinėti šiuo metu Lietuvoje galiojantys teisės aktai reglamentuojantys fizinę buveinę:

1. **Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas**
  - a. Apibrėžia juridinio asmens buveinės formą, kylančias teises ir pareigas, komunikaciją su juridiniu asmeniu, įtvirtina žinojimo prezumpciją.
2. **Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodeksas**
  - a. Numato procesinių dokumentų įteikimo tvarką buveinės adresu.
3. **Skirtingų teisinių formų juridinių asmenų bei jų buveinių reglamentavimas numato, jog buveinė turi būti Lietuvos teritorijoje:**
  - a. Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymas;
  - b. Lietuvos Respublikos individualių įmonių įstatymas;
  - c. Lietuvos Respublikos mažųjų bendrijų įstatymas;
  - d. Lietuvos Respublikos asociacijų įstatymas;
  - e. Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų įstatymas;
  - f. Lietuvos Respublikos žemės ūkio bendrovių įstatymas;
  - g. Lietuvos Respublikos ūkinių bendrijų įstatymas;
  - h. Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymas.
4. **LRV nutarimas "Dėl Juridinių asmenų registro įsteigimo ir Juridinių asmenų registro nuostatų patvirtinimo":**
  - a. Numato juridinio asmens buveinės registravimo tvarką.
5. **Lietuvos Respublikos juridinių asmenų registro įstatymas**
  - a. Numato Juridinių asmenų registro įsteigimo priežastis bei funkcijas.

3.2. Fizinės buveinės apibrėžimas ir gerųjų užsienio praktikų analizė

Šiuo metu Lietuvoje galiojantys teisės aktai numato tik vieną juridinio asmens buveinės formą. Siekiant efektyvios virtualios buveinės yra būtina keisti teisinę bazę, taip sukuriant antrą buveinės formą - virtualią. Virtuali buveinė atsirastų kaip alternatyva, tiems juridiniams asmenims, kurie neturi fizinės buveinės.

Lietuvoje siekiant įkurti naują juridinį asmenį, būtina įvykdyti CK numatytus veiksmus. Vienas iš jų - **fizinės buveinės registracija**. Kadangi sukurtas juridinis asmuo neturi fizinės išraiškos, atsiranda poreikis nustatyti fizinę vietą, kur būtų galima rasti juridinio asmens valdymo organus. Šiam tikslui įgyvendinti Lietuvoje galiojantys teisės aktai, numato privalomą juridinio asmens buveinės registraciją įmonės įkūrimo metu. Įmonė laikoma įkurta, kai reikalingi duomenys yra įregistruojami Juridinių asmenų registre.

Fizinės buveinės, vienintelės juridinio asmens buveinės formos, apibrėžimas nurodytas LR CK nuostatose. CK komentare nurodoma, jog įmonės buveinė negali būti pašto dėžutė, nes tai nėra vieta, kurioje veikia juridinio asmens valdymo organai. Įregistravus fizinę buveinę ir įkūrus naują juridinį asmenį, atsiranda juridinio asmens teisės ir pareigos. Dalis jų yra glaudžiai susijusios su juridinio asmens buveine ir turi reikšmės juridinio asmens veiksmų įgyvendinimui.

Fizinė buveinė - tai ne tik vieta, kurioje veikia juridinio asmens valdymo organai. Ji padeda įgyvendinti ir kitus su juridinio asmens veikla susijusius veiksmus:

- **Teisės taikymas bei teisingumas**
Juridinio asmens civilinis teisingumas ir veiksnumas atsiranda tuo pačiu metu, kai yra įsteigiamas juridinis asmuo. Fizinės buveinės registracija nustato taikomą teisę juridinio asmens atžvilgiu. Juridinio asmens buvimo vieta yra svarbi teisingumui (t.y. bylos nagrinėjimo vietai nustatyti), finansinei atskaitomybei, ar mokesčių nustatymui.
- **Komunikacija**
Visas juridinio asmens susirašinėjimas su valstybės institucijomis bei trečiaisiais asmenimis laikomas tinkamu, jei jis vyksta fizinės buveinės adresu.

- **Kitų pareigų vykdymas**

Tam tikros prievolės ar jų terminai, prasideda tik nuo to momento, kai juridiniam asmeniui įteikiamas pranešimas. Tokiais atvejais labai svarbu, jog valdymo organas fiziškai būtų buveinėje. Fizinės vietos poreikis taip pat atsiranda, kai juridinis asmuo užsiima viešosiomis paslaugomis ir jį pasiekti turi turėti galimybę ir vartotojai.

Buveinė mažiau susijusi su prievolių vykdymu (pvz.: krovinių pervežime) ar teikiant viešas paslaugas (pvz., norint susipažinti su paslaugomis), o buveinės adreso naudojimas ir svarba, taip pat priklauso nuo juridinio asmens teisės formos bei dydžio. Pavyzdžiui, akcinės bendrovės gyvavime fizinė buveinė gali būti reikšmingesnė dėl dažnesnio jos naudojimo akcininkų interesų tenkinimui, kuomet šaukiami susirinkimai ar norima susipažinti su juridinio asmens dokumentais.

Iš pirmo žvilgsnio paprastas juridinio asmens fizinės buveinės registravimas gali tapti komplikuoju. Vienas iš šių - kai juridinio asmens steigėjas neturi jam nuosavybės teise priklausančių patalpų ar tiesiog nenori registruoti buveinės savo gyvenamuoju adresu dėl privatumo apsaugos. Tuomet jam yra reikalingas kitų patalpų savininko sutikimas ar tarpininkų paslaugos. Juridinį asmenį kuriant elektroniniu būdu, svarbu, jog patalpų savininkas pasirašytų el. parašu. Steigiant įprastu būdu - sutikimas turi būti patvirtintas notariškai. Juridinį asmenį registruojant „masiniuose“ adresuose, kyla rizika likti neinformuotam, nes laišakai nepasiekia juridinio asmens valdymo organų (Priedas nr. 1).

Pasirenkant tarpininkų (virtualaus ofiso ar virtualaus adreso) paslaugą juridinis asmuo eikvoja savo lėšas bei laiką. Tarpininkams mokamas metinis ar mėnesinis mokestis, neretai įmonės vadovas ar kitas darbuotojas periodiškai turi vykti atsiimti buveinės adresu gaunamos korespondencijos. Kai kurie tarpininkai siūlo alternatyvą - gautų dokumentų persiuntimą elektroniniu ar įprastu paštu. Dokumentus persiunčiant elektroniniu būdu kyla **rizika dėl konfidencialios informacijos atskleidimo ar jos nutekėjimo**. Korespondenciją persiunčiant įprastu būdu gaišamas laikas bei naudojamos **papildomos lėšos**. Juridinio asmens registracija, artimiesiems ar kitiems asmenis priklausančiose patalpose, dažniausiai yra pigesnis sprendimas, tačiau, kaip ir naudojantis tarpininkų paslaugomis, registracijai reikalingas patalpų savininko sutikimas.

Juridinio asmens gyvavimo laikotarpiu, buveinės vaidmuo išryškėja skirtinguose etapuose, o fizinės buveinės registravimo reikalavimas sukelia administracinę naštą. Tikėtina, jog fizinę buveinę pakeitus virtualia ši administracinė našta sumažėtų. **Lengvesnis juridinio asmens registravimas** galėtų prisidėti prie spartesnio juridinio asmens steigimo. Virtualios buveinės įgalinimas, pilyginant fizinei, supaprastintų juridinių asmenų steigimą bei skatintų verslumą tokiu būdu didindamas įmonių konkurencingumą bei skatindamas regionų ekonomikos augimą Lietuvoje.

Europos Sąjungos teisės aktai atspindi, jog vienos formos, fizinės buveinės, įteisinimas vyrauja ir kitose Europos valstybėse. Fizinė buveinė siekiama užtikrinti, jog esant poreikiui, būtų galima fizinėje vietoje rasti juridinio asmens valdymo organus, perduoti dokumentus ar užtikrinti trečiųjų asmenų interesus prievolių vykdyme. Svarbu pabrėžti, jog Europos Sąjunga taip pat siekia viešųjų paslaugų teikimo skaitmeninimo bei verslo aplinkos gerinimo.

Dėl esamos teisinės aplinkos, tolimesnėje projekto eigoje yra būtina įvertinti galimas virtualios buveinės rizikas bei numatyti jų valdymą. Būtina išsamesnė, su buveine susijusių teisių ir pareigų, įgyvendinimo analizė, kuomet virtuali buveinė įgyja vienodą teisinę galią, kaip ir fizinė buveinė.

Išanalizavus fizinės buveinės teisinę bazę toliau nagrinėtos užsienyje pasiteisinusios verslo aplinkos gerinimo skaitmenizuojant procesus priemonės, kurios gali būti pritaikomos Lietuvos kontekste. Tyrimo metu analizuota **įmonių steigimo procesų skaitmeninimo praktika užsienio šalyse**, vertinti jų privalumai bei galimi trūkumai.

Estija

Estijoje galima gauti elektroninio rezidento statusą (ang. k. e-Residency)⁴, kuris yra itin vertingas verslininkams. Vadovaujantis Pasaulio banko duomenimis, Estija užima 12 vietą pagal verslo pradžios rodiklius, ir neabejotina, jog el. valdžios paslaugos turi tam įtakos. Estijoje sukurta e-Residency programa suteikia galimybes paprastai ir net neatvykus į Estiją įsteigti įmonę. Analizės metu pastebėta, jog fizinės buveinės reikalavimas šiuo metu egzistuoja ir Estijoje, tačiau elektroninių priemonių naudojimas įmonės steigime palengvino įmonės steigimo našta.

Estijoje esantis įmonės steigimas naudojantis e-Residency atrodo taip (Priedas nr. 2):

1. Užpildžius prašymą, sumokėjus mokestį, ir pateikus piršto atspaudus įgyjama skaitmeninė tapatybė, o kartu ir e-Residency kortelė.
2. Norint steigti įmonę atvykti į Estiją nereikia, tačiau būtina suteikti įmonei fizinį adresą Estijoje, kuriame įmonė bus registruota. Tam tikras buveinės adresas gali būti suteiktas naudojantis tarpininkų paslaugomis.
3. Apsilankius įmonės registracijos portale internete galima patikrinti įmonės registracijos pavadinimą ir jį užregistruoti. Šiame įmonės steigimo etape pateikiami visi reikalingi dokumentai, o reikalui esant - jie pasirašomi el. parašu.
4. Valstybinį mokestį ir įstatyminį kapitalą galima sumokėti per valstybės portalą. Pateikta paraiška peržiūrima per vieną darbo dieną, o visi pranešimai siunčiami el. paštu.

Pagal oficialų e-Residency interneto puslapį, tapus el. rezidentu ir siekiant įmonės steigimo galima kreiptis į verslo konsultantus dėl adreso (Priedas nr. 3), įmonės registravimo, mokesčių mokėjimo bei administracinių klausimų.

Kaip minėta aukščiau, reikalavimas turėti fizinę buveinę egzistuoja ir Estijoje, tačiau Estijos el. paslaugos yra labiau pritaikytos užsienio verslo subjektų poreikiams, sukurtos lengvai suprantamos ir vartotojui patrauklios (ang. k. user-friendly) el. priemonės, suteikiamos verslo konsultacijos užsienio kalba, siekiant išvengti kalbos barjerų bei sudėtingų verslo administravimo procedūrų. Šiame modelyje bendradarbiauja ir Estijos ambasados, kuriose galima atsiimti e-Residency ID korteles. Taip pat siekiant nebūti priklausomiems nuo teritorijos, duomenis būtų galima saugoti "debesyse". Šiuo metu duomenys saugomi ne tik Estijoje, bet ir Estijos ambasadose įvairiose valstybėse.

Techniniai el. paslaugų sprendimai ir vartotojui patrauklios paslaugos labai supaprastina ir pagreitina įmonės steigimo procesą Estijoje.

Malta

Malta, Europos Komisijos ataskaitoje „Future-proofing eGovernment for the Digital Single Market“ (2015), buvo įvertinta kaip didžiausią interneto paslaugų prieinamumą pradedant verslą siūlanti šalis. Šį reitingą šalis pasiekė pritaikiusi vieno langelio principą visoms verslo procedūroms, t.y., perkėlusį visas su verslo sukūrimo ir gyvavimo ciklu susijusias procedūras į „Business First“⁵ portalą (Priedas nr. 4). Šis portalas, sukurtas Maltos Vyriausybės, išpopuliarėjo, nes pateikė informaciją ir įrankius, susijusius su verslo steigimu vienoje vietoje. „Business First“ portalas nepakeitė egzistuojančių savitarnos sistemų, bet veikė kaip vartai informacijai ir paslaugoms, susijusioms su verslo ciklu. Čia galima rasti įvairios praktinės informacijos ir naudingų nuorodų, padedančių verslininkams planuoti ir pradėti verslą, valdyti, auginti, uždaryti savo verslą ir spręsti kasdienes problemas. Pastebima, jog vienoje platformoje veikiančios paslaugos leidžia gyventojams patogiau ir greičiau surasti reikiamą informaciją.

⁴ Oficialus E-Residency portalas: <https://e-resident.gov.ee/become-an-e-resident/>

⁵ Oficialus Maltos Business First portalas: <https://businessfirst.com.mt/en/Pages/default.aspx>

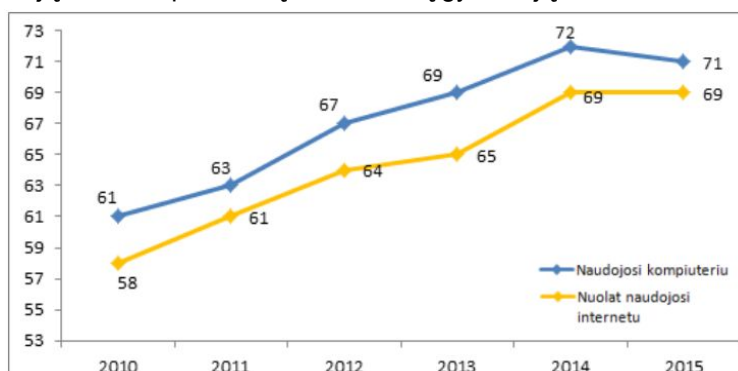
Australija

Apžvelgus Australijos praktiką⁶, kuri vadovaujantis Pasaulio banko duomenimis užima 7-ą vietą pagal verslo pradžios rodiklius, matyti, jog Australijoje taip pat siekiama skaitmeninti bei supaprastinti įmonės steigimo procesus. Fizinio adreso bei registracijos nurodymas egzistuoja⁷, tačiau matyti, jog daugelį įmonės steigimo veiksmų galima atlikti internete. Veikia sukurta verslo registravimo sistema, kurioje yra galimybė naudojant vieną formą įsteigti skirtingų teisinių formų juridinius asmenis. Lengvesniam licencijų bei leidimų registravimui taip pat sukurta sistema, palengvinanti reikiamų licencijų paiešką, jų gavimą.

Pastebima, jog ir kitos šalys siekia sutrumpinti įmonių steigimo procesus naudojantis elektroninėmis paslaugomis⁸, nes taip skatinamas gyventojų verslumas, o įmonės įsteigti yra greičiau, pigiau ir efektyviau.

3.3. Tinkamų elektroninių priemonių analizė virtualios buveinės įgalinimui

Visame pasaulyje visuomeninė skaitmenizacija įsiskverbia į šiuolaikinio gyvenimo sritis. Globaliame pasaulyje konkurencingumą turi išlaikyti ir Lietuvos įmonės. Lietuvoje per palyginti trumpą laiką išvystytos informacinės ir ryšių technologijos, vyko informacinės visuomenės plėtros iniciatyvos, buvo plėtojamos el. valdžios priemonės. Lietuvos statistikos departamento duomenimis, reguliariai (ne rečiau kaip kartą per savaitę) internetu naudojosi 96 proc. interneto vartotojų, arba 69 proc. visų 16–74 metų gyventojų.

Lietuvos gyventojų, kurie naudojami kompiuteriu ir reguliariai naudojami internetu, skaičiaus kaita, procentais.

Šaltinis – Lietuvos statistikos departamentas

Naudojimosi internetu apimtys auga kasmet, tačiau valstybės institucijų ar kitų viešojo sektoriaus įstaigų elektroninėmis paslaugomis (Mano VMI, Sodra, t.t.) bent kartą per metus pasinaudojo tik 48 proc. 16-74 metų amžiaus gyventojų⁹ (arba 62 proc. to amžiaus interneto vartotojų), tad būtina naudotis kitais būdais siekiant efektyviau pasiekti gyventojus. Šiuo metu institucijos turi atskiras išorines sistemas ir pranešimų kanalus, ir per juos siunčia informaciją vartotojams. Tai reiškia, jog norint gauti pranešimus iš valstybės institucijų reikia prisijungti prie kiekvienos institucijos išorinių sistemų atskirai, o „vieno langelio“ komunikacijos priemonės Lietuvoje nėra išnaudojamos. Šiuo metu pagal pasiektą skaitmeninės pažangos lygį Lietuva užima 13 vietą Europos Sąjungoje. Beveik visi mūsų šalies rezultatai yra geresni nei Europos Sąjungos vidurkis. Lietuviai atsilieka pagal vieną svarbų parametą - tai, kaip aktyviai naudojamės savo turimais viešaisiais el. įrankiais. Lietuviai noriai priėmė neseniai pristatytas naujoves, tokias kaip elektroniniai mokėjimai ar bekontaktės mokėjimo kortelės, tad galbūt įtakos mažam naudojimuisi turi viešųjų elektroninių paslaugų kokybė bei patrauklių vartotojui (ang. k. user-friendly) paslaugų trūkumas.

⁶ Oficialus Australijos vyriausybės portalas:

<https://www.business.gov.au/info/plan-and-start/start-your-business/business-and-company-registration/registration-and-licences>

⁷ ARDCS straipsnis "Registered Office vs. Business Address":

<https://www.ardcs.com.au/articles/registered-office-vs-business-address/>

⁸ Oficialus E-Residency portalas: https://e-resident.gov.ee/run-a-company/#Business_services

⁹ Oficialios statistikos portalas, Informacinės technologijos namų ūkiuose, 2017:

<https://osp.stat.gov.lt/naujienos?articleId=5284561>

Pasaulio ekonomikos forumo 2016 - 2017 m. konkurencingumo tyrimo duomenimis, Lietuva pagal BKI indeksą 2017 m. nusileido 6 pakopom žemyn į 41 vietą iš 137 pasaulio valstybių. Vieną žemiausių vietų Lietuva užima pagal **pažangių technologijų produktų viešuosius pirkimus** – 101 (2016 m. – 94). Pasaulio konkurencingumo tyrimo klausimyne atsakydami į klausimą, kas labiausiai trukdo verslo plėtrai, kaip ir praėjusiais metais 15,6 proc. Lietuvos verslininkų įvardijo **neefektyviai dirbančią valstybinę biurokratiją** – (2016 m. – 14,1 proc.).

Viena pagrindinių fizinės buveinės funkcijų, kaip minėta aukščiau, yra komunikacija su valstybės institucijomis. Tiek Lietuvos, tiek Europos Sąjungos aktai, įtvirtindami fizinę buveinę siekia užtikrinti, jog būtų įmanoma fiziškai atrasti juridinio asmens atstovus bei užtikrinti trečiųjų asmenų interesų apsaugą. Didėjantis gyventojų mobilumas bei sparčiai auganti ekonominė aplinka lemia tai, kad **fizinis pašto korespondencijos** pristatymas įmonėms tampa vis mažiau efektyvus. Fizinio laiško pristatymo galimybės priklauso nuo buveinės vietos, todėl korespondencija ne visada pasiekia adresatus, siuntimas paštu taip pat reiškia papildomas spausdinimo, vokavimo, siuntimo išlaidas. Danijoje naudojamas skaitmeninis paštas viešajam sektoriui kasmet sutaupo apie 134 mln. eurų išleidžiamų popieriui bei korespondencijos siuntimui.

Laiško siuntimas **elektroniniu paštu** yra greitas ir nieko nekainuoja, tačiau kartu ir nesukuria tokių pačių teisinių pasekmių, kaip registruotas laiškas. Siunčiant laišką elektroniniu paštu neužtikrinamas dokumento išsiuntimo ir gavimo juridinio fakto nustatymas, kaip siunčiant registruotu laišku. Elektroninio pašto paskyra taip pat gali turėti saugumo spragų, tad labai svarbu pasirinkti optimaliausią platformą virtualios buveinės komunikacijai su valstybės institucijomis, fiziniiais ir juridiniais asmenimis.

Vykdamt techninių resursų analizę pastebėta, jog jau sukurtos įvairios viešosios el. paslaugos, virtualios buveinės komunikacijai su valstybės institucijomis:

e. Pristatymas

E. pristatymas - elektroninė alternatyva oficialių registruotųjų laiškų siuntimui. Nemokamai prisijungus prie E. pristatymo sistemos, įvairius oficialius dokumentus, pažymas, paraiškas ir pan. valstybės institucijoms galima pateikti internetu.

Virtualus adresas

Virtualus adresas - vieša elektroninė paslauga keitimuisi el. pranešimais ir el. parašu pasirašytais dokumentais. Paslauga gali naudotis asmenys teisėtai susiję bent su vienu nekilnojamoju daiktu arba yra juridinio asmens atstovai.

Kontaktinis centras

Kontaktinis centras – tai oficialus valstybės kontaktinis centras, skirtas supaprastinti leidimų bei licencijų gavimo procedūras.

E. Pristatymas buvo pasirinkta kaip optimaliausia šiuo metu egzistuojanti platforma virtualios buveinės bendravimui su institucijomis. Platformos naudotojų sąrašas - didelė dalis valstybės institucijų, aukštas skaičius įmonių ir gyventojų. Paslauga užtikrina siunčiamų el. dokumentų ir el. pranešimų **originalumo patvirtinimą** (suteikiama galimybė pasirašyti el. dokumentus saugiu el. parašu), o el. dokumentai ir el. pranešimai yra prieinami tik el. dokumento ir el. pranešimo siuntėjui ir gavėjui. Suteikiamas **tikslus laiko fiksavimas** (dokumentų išsiuntimo, pristatymo, gavimo, perskaitymo ar pasirašymo), o siuntos pristatymas e. Pristatymo sistemoje taip pat **turi teisinę ir įrodomąją galią**, atitinkančią registruoto laiško įteikimą. Iš e. Pristatymo sistemos atspausdinti el. dokumentų nuorašai yra prilyginami rašytiniams dokumentams.

E. Pristatymo sistema turi priemones dėl duomenų apsaugos sąsajų su išorinėmis sistemomis, o tai leidžia:

- Atskirų institucijų/įmonių sistemoms automatiškai į e. Pristatymo sistemą pateikti el. pranešimus.
- Institucijoms papildyti savo el. paslaugų teikimo procesus e. Pristatymo sistemos panaudojimu ten, kur reikia formalaus teisiškai galiojančio dokumento ar pranešimo pristatymo.

Nors E. Pristatymas turi daug privalumų, platformai, kaip virtualios buveinės komunikacijos priemonei, būtina tolimesnė plėtra. Būtina įtraukti kuo daugiau institucijų naudotis sistema, vartotojai nepakankamai žino, kad paslaugos yra nemokamos, pastebimas skirtingas suinteresuotų šalių suvokimas apie e. Pristatymo paskirtį bei galimybes.

3.5. Konsultacijos temos

Analizės metu atskleista, jog šiuo metu galiojantis reikalavimas nurodyti fizinę įmonės buveinę apsunkina įmonių steigimo procesą, nepilnai atlieka savo funkciją dėl duomenų kaupimo (kaupiami duomenys dažnai neatitinka realios įmonės buvimo vietos) ir apsunkina valstybės institucijų komunikaciją su įmonėmis (registruoti laišškai siunčiami buveinės adresu dažnai nepasiekia įmonės valdymo organų). Šių problemų sprendimo būdu gali būti virtuali buveinė - alternatyva fizinei buveinei, kuri užtikrintų spartesnę įmonės steigimo procesą bei efektyvesnę komunikaciją su valstybės institucijomis.

Viešosios konsultacijos metu bus pagrįstas virtualios buveinės poreikis bei nauda verslo subjektams ir valstybės institucijoms, apžvelgta teisinės bazės pakeitimų strategija bei techninių priemonių pritaikymo planas. Viešajai konsultacijai rengti nuspręsta vykdyti pusiau struktūruotus interviu su kontroliuojančių institucijų atstovais bei specialistais, įmonių teisės ekspertais bei el. valdžios priemonių ekspertais.

Konsultacijų metu sieksime išsiaiškinti kokios el. priemonės būtų tinkamiausios virtualios buveinės įgyvendinimui bei kokie teisiniai pasiūlymai ar pakeitimai efektyviausiai užtikrintų suinteresuotų šalių poreikius. Kadangi virtualios buveinės įkūrimas gali tiesiogiai paliesti kontroliuojančių institucijų veiklą, viešosios konsultacijos metu bus skiriamas didesnis dėmesys konsultavimuisi su dažniausiai su juridiniais asmenimis bendradarbiaujančiomis institucijomis. Visos gautos išvalgos dėl virtualios buveinės įteisinimo bei rekomendacijos dėl el. valdžios priemonių plėtros, bus pristatomi ir teikiami IVPK bei pagal poreikį kitoms suinteresuotoms šalims.

4. Išvados

Atlikta išorės veiksnų analizė dėl virtualios buveinės įkūrimo Lietuvoje atskleidė su įmonės fizinės buveinės registravimu susijusias problemas. Šiandien galiojantis reikalavimas apsunkina įmonių steigimą bei nėra pakankamai efektyvi priemonė užtikrinti fizinės buveinės sampratoje numatytas funkcijas. Viena iš jų - neefektyvi komunikacija tarp valstybės ir juridinių asmenų, kuomet valstybės institucijos siųsdamos informaciją fizinės buveinės adresu negali tinkamai informuoti juridinio asmens valdymo organų dėl faktinio buveinės bei valdymo organų buvimo vietos neatitikimo. Taip sukuriama papildoma našta valstybės institucijoms, o fizinės buveinės registravimo našta juridiniams asmenims neišpildo savo tikslų. Norintys įsteigti įmonę, asociaciją, ar kitą juridinį asmenį kreipiasi į tarpininkus ar kitus asmenis ir gaišta laiką bei naudoja savo lėšas, tačiau neretai nesinaudoja registruota fizine buveine, o Juridinių asmenų registre kaupiami duomenys praranda patikimumą. Dėl susidariusios situacijos matyti, jog yra poreikis fizinę įmonės buveinę pakeisti virtualia, užtikrinant fizinės buveinės atliekamas funkcijas.

Nustačius pagrindines problemas, atlikome išorės veiksnų analizę (politinių, socialinių, teisinių, ekologinių, ekonominių bei techninių) ir identifikavome galimus šių problemų sprendimo būdus:

- virtualios buveinės įteisinimas, virtualią buveinę prilyginant fizinei;
- turimų el. paslaugų panaudojimas, jas pritaikant virtualios buveinės funkcijoms įgyvendinti;
- skatinti vis daugiau valstybinių institucijų pranešimus siųsti ne paprastu paštu, o per inovatyvias el. sistemas;
- skatinti valstybės institucijas kuo daugiau viešųjų paslaugų perkelti į elektroninę erdvę.

Norint įgyvendinti šiuos sprendimo būdus, priėjome išvada, jog yra reikalinga viešojo konsultacija, kurios metu sieksime išsiaiškinti suinteresuotų šalių pozicijas, jų poreikius bei teisių ir pareigų įgyvendinimo užtikrinimą naudojantis virtualia buveine. Taip pat viešosios konsultacijos metu sieksime nustatyti, kokios galimos rizikos kiltų, jei virtuali buveinė būtų įteisinta, bei kaip jas galima suvaldyti.

Po išorės veiksnų analizės nustatėme šias suinteresuotas šalis: Lietuvoje veikiantys juridiniai asmenys, Ūkio ministerija, IVPK, Teisingumo ministerija, VĮ „Registru centras“, VĮ „Lietuvos paštas“, Valstybinė mokesčių inspekcija, SODRA, Lietuvos teismai bei kitos įmonių kontrolę vykdančios valstybės institucijos.

Viešosios konsultacijos galimi rezultatai - gauti pasiūlymai dėl tinkamiausios el. valdžios priemonės, surinktos rekomendacijos dėl virtualios buveinės įteisinimo strategijos, sudaromas virtualios buveinės įgalinimo rizikų valdymo bei virtualios buveinės techninių priemonių pritaikymo planas.

Pažymėtina, jog virtualios buveinės įkūrimui reikalinga stipri politinė valia, išvystytos el. valdžios paslaugos. Komunikacijai, tarp valstybės ir įmonių turinčių virtualią buveinę, įgyvendinti galima išnaudoti jau sukurtą e. Pristatymo platformą, tačiau jai būtina numatyti tolimesnę plėtrą. Virtualios buveinės įkūrimui reikalinga praplėsta teisinė bazė, kuri suteiktų vienodą juridinę galią, kaip ir fizinei buveinei. Taip pat svarbus rizikų įvertinimas bei jų suvaldymo planas.

Manome, jog virtuali buveinė palengvintų įmonių steigimo procesą bei juridinių asmenų komunikaciją su valstybe. Taip pat skatintų el. valdžios priemonių efektyvesnį naudojimą, didintų įmonių skaidrumą bei konkurencingumą. Juridinio asmens steigimo supaprastinimas galėtų prisidėti prie regionų ekonomikos augimo bei verslumo skatinimo Lietuvoje.

5. Priedai

Priedas nr. 1 2016 m. lapkričio mėn. "Creditreform" analizė

Priedas nr. 2 Pareiškėjo internetinėje svetainėje (e-resident.gov.ee) pildomas prašymas siekiant gauti skaitmeninę Estijos tapatybę

Priedas nr. 3 Internetinėje svetainėje (e-resident.gov.ee) siūlomos tarpininkų paslaugos

Priedas nr. 4 Oficialus Maltos Business First portalas

Priedas nr. 5 Išorinių veiksnių analizė dėl virtualios buveinės įkūrimo Lietuvoje

Priedas nr. 1 2016 m. lapkričio mėn. "Creditreform" analizė

ARCHITEKTŪ G. 56-101, VILNIAUS M., VILNIAUS M. SAV.	1263	GEDIMINO PR. 45-4, VILNIAUS M., VILNIAUS M. SAV.	200
PERKŪNKIEMIO G. 13-91, VILNIAUS M., VILNIAUS M. SAV.	1031	LYGYBĖS G. 21-86, KAUNO M., KAUNO M. SAV.	177
LAISVĖS PR. 60-1107, VILNIAUS M., VILNIAUS M. SAV.	734	TAIKOS PR. 24-13, KLAIPĖDOS M., KLAIPĖDOS M. SAV.	158
RAMYBĖS G. 4-70, VILNIAUS M., VILNIAUS M. SAV.	698	MŪRINĖS VOKĖS G. 7-3, VILNIAUS M., VILNIAUS M. SAV.	156
VEIVERIŲ G. 9B-41, VILNIAUS M., VILNIAUS M. SAV.	584	PYLIMO G. 41-12, VILNIAUS M., VILNIAUS M. SAV.	146
PARTIZANŲ G. 61-806, KAUNO M., KAUNO M. SAV.	571	NAUJOJI G. 12-525, ALYTAUS M., ALYTAUS M. SAV.	124
GELEŽINKELIO G. 3-14A, VILNIAUS M., VILNIAUS M. SAV.	561	VEIVERIŲ G. 9B-1, VILNIAUS M., VILNIAUS M. SAV.	123
ISLANDIJOS PL. 95-57, KAUNO M., KAUNO M. SAV.	464	S. DAUKANTO G. 19-5, KAZLŲ RŪDOS M., KAZLŲ RŪDOS SAV.	116
ŠVITRIGAILOS G. 11K-109, VILNIAUS M., VILNIAUS M. SAV.	407	MINIJOS G. 178-33, KLAIPĖDOS M., KLAIPĖDOS M. SAV.	115
RODŪNIOS KEL. 28-226, VILNIAUS M., VILNIAUS M. SAV.	329	RUGIŲ G. 12-17, VILNIAUS M., VILNIAUS M. SAV.	112
A. GUSTAIČIO G. 23-255A, VILNIAUS M., VILNIAUS M. SAV.	317	ĮMONIŲ G. 5D-3, PANEVĖŽIO M., PANEVĖŽIO M. SAV.	106
TVENKINIŲ G. 8A-54, ŠAKIŲ K., KAUNO R. SAV.	295	BALTIJOS PR. 123-4, KLAIPĖDOS M., KLAIPĖDOS M. SAV.	103
ADUTIŠKIO G. 3-3, VILNIAUS M., VILNIAUS M. SAV.	284	VARĖNOS G. 29-106, ALYTAUS M., ALYTAUS M. SAV.	96
DIDLAUKIO G. 80-96, VILNIAUS M., VILNIAUS M. SAV.	267	DARŽELIO G. 5-118, VILNIAUS M., VILNIAUS M. SAV.	80
MUSNINKŲ G. 22-39, VILNIAUS M., VILNIAUS M. SAV.	253	MAIRONIO G. 6-1, KAUNO M., KAUNO M. SAV.	74
ŠALTKALVIŲ G. 10-52, VILNIAUS M., VILNIAUS M. SAV.	242	A. GUSTAIČIO G. 23-60, VILNIAUS M., VILNIAUS M. SAV.	73
DRAUGYSTĖS G. 17-1, KAUNO M., KAUNO M. SAV.	228	LVOVO G. 13-12, VILNIAUS M., VILNIAUS M. SAV.	72
VEIVERIŲ G. 9B-62, VILNIAUS M., VILNIAUS M. SAV.	218		

Priedas nr. 2 Pareiškėjo internetinėje svetainėje (e-resident.gov.ee) pildomas prašymas siekiant gauti skaitmeninę Estijos tapatybę

- 1 **Become an e-resident**
- 2 **Obtain a legal address**
- 3 **Register your company**
- 4 **Pay the state fee and receive confirmation**

Use our trusted service providers for faster solutions

Most e-residents choose to work with a business service provider to help facilitate the process of starting a business. These business service providers can help you obtain a legal address, navigate the business registry, offer assistance with obtaining a bank account, and provide other services.

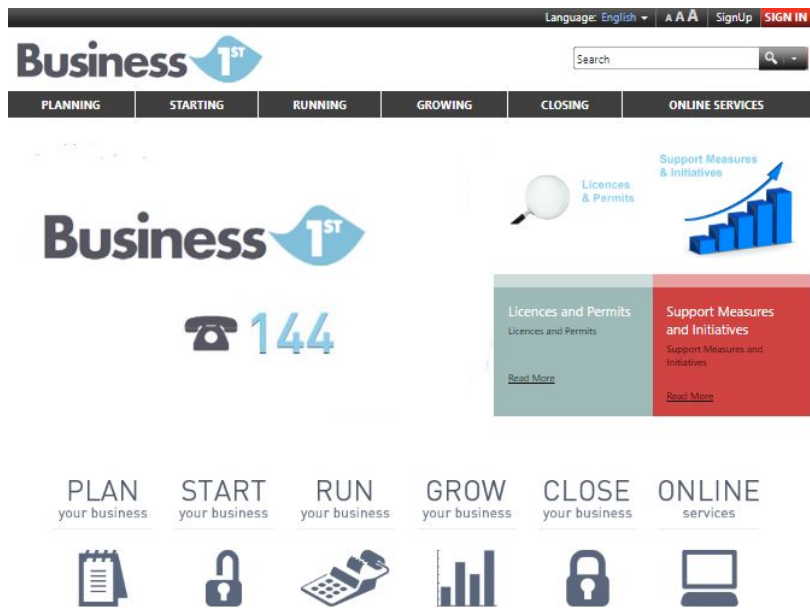
Priedas nr. 3 Internetinėje svetainėje (e-resident.gov.ee) siūlomos tarpininkų paslaugos

Business services	LeapIN
Virtual office	1Office
Banking	Rödl & Partner
Payments	Profia
Relocation services	Nordic Consult
Public e-services	Sunny Business

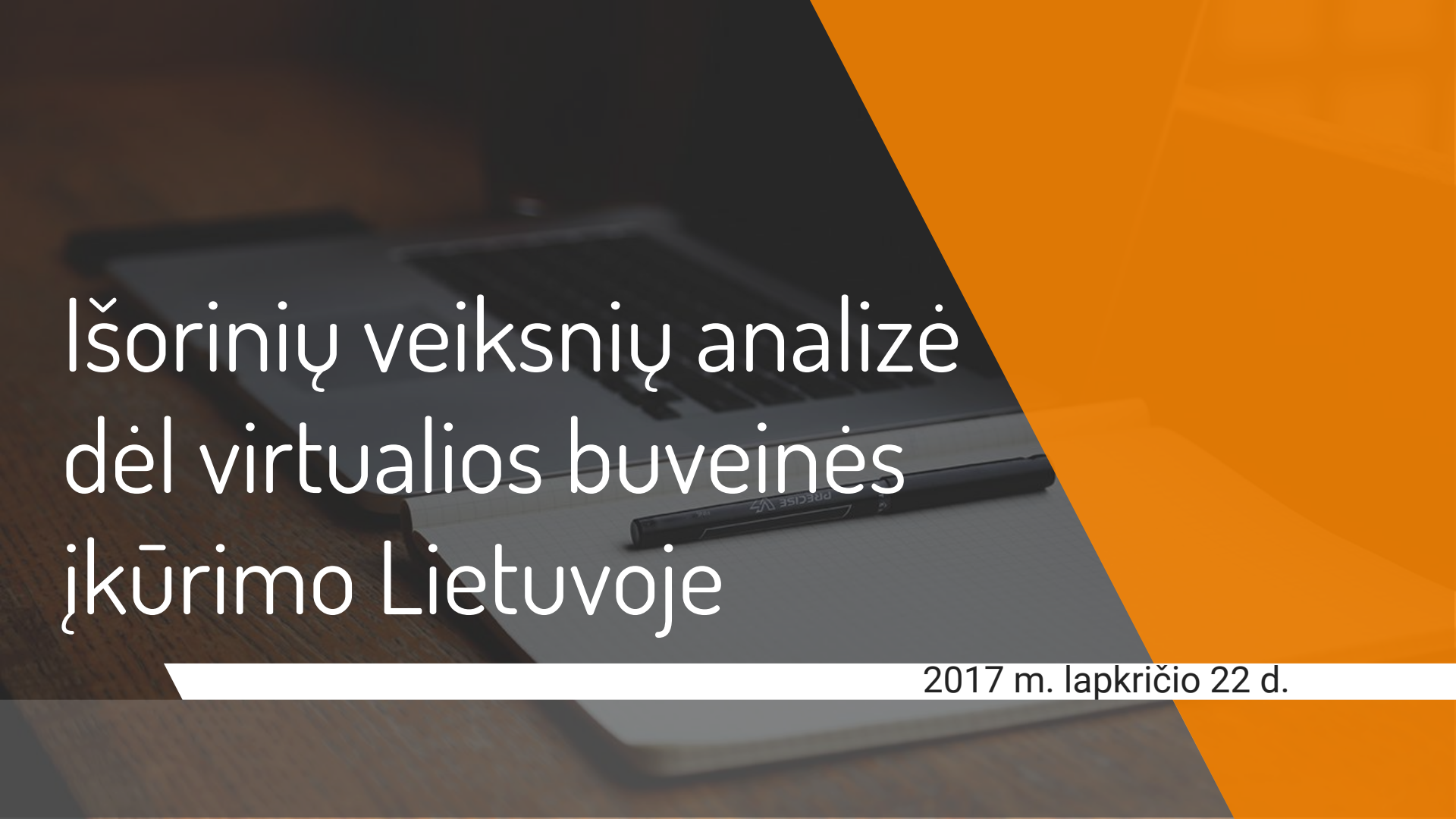
Business services

Business service providers will help you to obtain a legal address, register a company online, set up banking services and offer international accounting services with financial and tax consultancy.

Priedas nr. 4 Oficialus Maltos Business First portalas

Priedas nr. 5 Išorinių veiksnių analizė dėl virtualios buveinės įkūrimo Lietuvoje (pridėta žemiau)

Išorinių veiksnių analizė dėl virtualios buveinės įkūrimo Lietuvoje

2017 m. lapkričio 22 d.

„Kurk Lietuvai“ – pirmoji ir kol kas vienintelė profesinio tobulinimo ir gerosios užsienio praktikos pritaikymo programa Lietuvoje, kuri suteikia galimybę profesionalams savo žiniomis ir idėjomis prisidėti prie modernios Lietuvos ateities kūrimo.

**Projekto vadovės:
Adelė Jaškūnaitė ir Raminta Olbutaitė**

SANTRAUKA

KODĖL REIKIA VIRTUALIOS BUVEINĖS?

Didėjant ekonomikos globalumui ir žmonių mobilumui, galiojantis reikalavimas nurodyti juridinio asmens fizinę buveinę apsunkina įmonių steigimą bei komunikaciją su valstybės institucijomis.

Vis dažniau pastebima praktika, jog įmonės neturinčios fizinio adreso, registracijos metu perka vadinamąją virtualaus biuro paslaugą iš tarpininkų. Dėl to apsunkinama komunikacija fiziniu buveinės adresu, siunčiama korespondencija dažnai nepasiekia įmonės vadovų ar juos pasiekia per vėlai. Juridinių asmenų registre kaupiami duomenys praranda patikimumą dėl savo tikslumo, kontroliuojančioms institucijoms vis sunkiau susisiekti su įmonėmis.

Šiandien Lietuvoje yra puikiai išvystyta interneto infrastruktūra, sukurtos įvairios elektroninės priemonės, kurios gali supaprastinti įmonių steigimo procesą bei įmonių komunikaciją su valstybe.

Virtualios buveinės projektu sieksime stiprinti verslo subjektų ryšį su valstybe bei supaprastinti įmonių steigimo ciklą, taip didinant šalies konkurencingumą. Šia analize norime įvertinti išorinius veiksnius dėl virtualios buveinės įkūrimo Lietuvoje.

PROBLEMATIKA

NAUJŲ JURIDINIŲ ASMENŲ STEIGĖJAI NETURINTYS NUOSAVŲ PATALPŲ SUSIDURIA SU PAPILDOMAIS TRIKDŽIAIS

Nuosavybės teise patalpų neturintys juridinio asmens steigėjai, siekdami įregistruoti naują juridinį asmenį, turi kreiptis į kitus asmenis, turinčius patalpas, gauti jų sutikimą arba kreiptis į tarpininkus. Taip gaišamas laikas bei lėšos.

NEEFEKTYVI JURIDINIŲ ASMENŲ IR VALSTYBĖS KOMUNIKACIJA

Dėl adresų faktinio neatitikimo valstybės institucijų komunikacija su juridiniais asmenimis yra apsunkinama, mažėja efektyvumas. Registruotus laiškus siunčiant oficialiai registruotais adresais dažnai nepasiekia juridinio asmens valdymo organų dėl faktinio adresų neatitikimo.

ĮMONIŲ DAIGYNAI - KAUPIAMI VALSTYBĖS DUOMENYS TAMPA NETIKSLIAIS

Valstybės institucijoms yra sunkiau vykdyti juridinių asmenų kontrolės bei informavimo funkcijas, nes juridinio asmens valdymo organai faktiškai nedirba buveinėje.

TARPININKAI

Taupykite savo laiką

Ar verta turėti realų biurą Vilniuje ir kas mėnesį išleisti jam tūkstančius? Išvenkite didelių išlaidų su virtualiu biuru Vilniuje! Jūs rūpinatės verslu, mes - kasdieniais jo administravimo klausimais!

Virtualus biuras Kainos Įmonių pardavimas Įmonės

Virtualus biuras

Virtualus biuras – tai paslauga smulkiojo verslo įmonei realaus biuro įspūdį bei atlikti visas realaus biuro funkcijas.

Virtualaus biuro paslaugos Jūsų įmonei:

- Juridinis įmonės registracijos adresas Vilniuje (suteikiama 117-100 patalpa) ir kita parama (t

Be to, pradėdami veiklą dar nėra aišku, kiek darbuotojų ir kitų išteklių reikės realiam biurui konkrečios įmonės atveju. Tai galima bus nustatyti tik po tam tikro sėkmingo įmonės veiklos laikotarpio, kurio ir siūloma pasinaudoti virtualaus biuro paslauga.

- Mažoms įmonėms, kurių steigėjai gyvena užsienyje – kai norima suteikti klientams ir partneriams įspūdį, kad įmonė įsikūrusi ir veikia Lietuvoje.

Vietoj brangaus darbuotojų samdymo galima keliskart pigiau užsisakyti virtualaus biuro paslaugą.

- **Būsimiems verslininkams**, gyvenantiems ne Vilniuje, bet norintiems sukurti įmonės įsikūrimo Vilniuje įspūdį siekiant platesnių verslo galimybių.
- **Įmonėms**, kurių savininkai dažnai būna komandiruotėse – virtualaus biuro pagalba jie ne tik sutaupys pinigų realiam biurui, kuriame beveik nedirba,

bet ir nepraleis nei vieno skambučio ar korespondencijos, nes bus informuoti apie kiekvieną iš jų.

Virtualaus biuro privalumai:

- **Kaina.** Virtualus biuras kainuoja tik nuo 4,00 €/mėn.
- **Konfidencialumas.** Garantuojame visišką konfidencialumą, jeigu į Jus norėtų kreiptis nepageidaujami asmenys ar institucijos (inspekcijos, skolų išieškotojai ir kt.). Virtualaus biuro pagalba Jūs išvengsite nelaukiamų vizitų.
- **Laikas.** Jūs rūpinatės savo verslu, mes – kasdieniais jo administravimo klausimais.
- **Platesnės galimybės**, kurias suteikia verslo vykdymo vieta – Vilnius. Jeigu gyvenate užsienyje ar kitame Lietuvos mieste, bet norite sukurti įspūdį, kad veikla vykdoma Vilniuje, virtualus biuras – idealus sprendimas Jums!

© 2017 officeservice.lt

Virtualaus biuro privalumai:

- **Kaina.** Virtualus biuras kainuoja tik nuo 4,00 €/mėn.
- **Konfidencialumas.** Garantuojame visišką konfidencialumą, jeigu į Jus norėtų kreiptis nepageidaujami asmenys ar institucijos (inspekcijos, skolų išieškotojai ir kt.). Virtualaus biuro pagalba Jūs išvengsite nelaukiamų vizitų.
- **Laikas.** Jūs rūpinatės savo verslu, mes – kasdieniais jo administravimo klausimais.
- **Platesnės galimybės**, kurias suteikia verslo vykdymo vieta – Vilnius. Jeigu gyvenate užsienyje ar kitame Lietuvos mieste, bet norite sukurti įspūdį, kad veikla vykdoma Vilniuje, virtualus biuras – idealus sprendimas Jums!

Dėl įmonės registravimo neretai kreipiamasi į tarpininkus. Šių paieškoms gaištamas laikas bei naudojami įmonės resursai.

Naudojimasis tarpininkų paslaugomis dar labiau apsunkina valdymo organų komunikaciją su valstybe.

Lietuvos statistika: 18-oje adresų įregistruotos 8746-ios įmonės

	Adresas	Įregistruotų įmonių skaičius
1.	Architektų g. 56-101, Vilnius	1263
2.	Perkūnkiemio g. 13-91, Vilnius	1031
3.	Laisvės pr. 60-1107, Vilnius	734
4.	Ramybės g. 4-70, Vilnius	698
5.	Veiverių g. 9A-41, Vilnius	584
6.	Partizanų g. 61-806, Vilnius	571
7.	Geležinkelio g. 3-14A, Vilnius	561
8.	Islandijos pl. 95-57, Kaunas	464
9.	Švitrigailos g. 11K-109, Vilnius	407

	Adresas	Įregistruotų įmonių skaičius
10.	Rodūnios kel. 28-226, Vilnius	329
11.	A. Gustaičio g. 23-255a, Vilnius	317
12.	Tvenkinių g. 8A-54, Šakių k.	295
13.	Adučiškio g. 3-3, Vilnius	284
14.	Didlaukio g. 80-96, Vilnius	267
15.	Musninkų g. 22-39, Vilnius	253
16.	Šaltkalvių g. 10-52, Vilnius	242
17.	Draugystės g. 17-1, Kaunas	228
18.	Veiverių g. 9B-62, Vilnius	218

Šių problemų sprendimu galėtų tapti virtuali buveinė - elektroninė alternatyva fizinei įmonės buveinei.

Virtuali buveinė tai platforma į kurią atkeliautų svarbiausi pranešimai bei dokumentai iš valstybės institucijų, taip užtikrinant komunikaciją tarp juridinių asmenų bei valstybės. Virtualios buveinės įgalinimas sumažintų adresų, kuriuose registruojami šimtai įmonių, skaičių bei užtikrintų, jog Juridinių asmenų registre kaupiami duomenys yra tikslūs.

Šiandien Lietuvoje jau yra puikiai išvystyta interneto infrastruktūra, e. valdžios paslaugas naudojantis verslas, efektyvus nuotolinis asmens tapatybės nustatymas. Virtuali buveinė gali supaprastinti įmonių steigimo procesą bei komunikaciją.

Šiuo metu Lietuvos Respublikos įstatymai nenumato galimybės įregistruoti virtualią įmonės buveinę. Tad siekiant virtualios buveinės įgalinimo, pirmiausia būtina atlikti išorinių veiksnių analizę.

PESTEL: projekto išorinių veiksnių - politinių, ekonominių, socialinių, technologinių, ekologinių ir teisinių - analizės metodas, kuriuo apžvelgsime virtualios buveinės padėtį bei jų galimą poveikį.

Politiniai veiksniai ir aspektai
turintys didelę reikšmę
virtualios buveinės įkūrimui

POLITINIAI VEIKSNIAI

Visame pasaulyje visuomeninė skaitmenizacija įsiskverbia į šiuolaikinio gyvenimo sritis. Globaliame pasaulyje konkurencingumą turi išlaikyti ir Lietuvos įmonės. Pastebima, jog ir tradicinis verslas patiria technologinę transformaciją: 90 proc. darbo pasiūlymų reikalaujama turėti skaitmeninius įgūdžius². Natūralu, jog pažanga paliečia ir viešojo sektoriaus institucijas, kurių veikla lemia visos valstybės valdymą.

Kyla klausimas: ar mūsų valstybė spėja prisitaikyti prie pokyčių ir vis daugiau įprastų paslaugų pakeisti elektroninėmis? Šiuo metu daug kalbama apie el. valdžios projektus, tačiau elektroninėmis viešosiomis paslaugomis vis dar naudojasi mažiau nei pusė gyventojų³. Įdiegus e. valdžios įrankius valstybės valdymas tampa sklandesnis, gerėja paslaugų kokybė, didėja valdžios skaidrumas ir efektyvumas. E. valdžios priemonėmis taip pat mažinama juridinių asmenų bei piliečių administracinė našta, o bendravimas su viešojo administravimo įstaigomis tampa spartesnis, skaidresnis ir pigesnis⁴.

POLITINIAI VEIKSNIAI TALINO DEKLARACIJA

Virtualios buveinės įkūrimas įmones ir pilietinę visuomenę paskatintų **aktyviau naudotis** e. valdžios paslaugomis bei **palengvintų** viešojo administravimo įstaigų ir įmonių bei piliečių tarpusavio bendravimą.

Talino deklaracija⁵, pasirašyta vos prieš mėnesį, yra svarbus žingsnis link efektyvesnio elektroninio valdymo. Pasirašydamos deklaraciją visos Europos Sąjungos valstybės narės bei Europos laisvosios prekybos asociacijos šalys (Lichtenšteinas, Norvegija, Islandija ir Šveicarija) rodo naują politinį įsipareigojimą Europos Sąjungos lygmeniu dėl naujų svarbių prioritetų siekiant užtikrinti kokybiškas, į vartotoją orientuotas elektronines viešąsias paslaugas gyventojams, ir lengvai prieinamas tarpvalstybines viešąsias paslaugas verslui⁶.

Talino deklaracija Europos Sąjungai - ne pirmas žingsnis skaitmeninių pokyčių linkme. **Europos bendrosios skaitmeninės rinkos strategija** siekia iš esmės panaikinti šiuo metu egzistuojančius barjerus ir nacionalines kliūtis internetu vykdomiems sandoriams. Europos bendrosios skaitmeninės rinkos (BSR) strategijoje skelbiama apie inicijuojamą naują 2016–2020 m. Europos Sąjungos e. valdžios veiksmų planą, kurio tikslas – pašalinti esamas skaitmenines bendrosios skaitmeninės rinkos kliūtis ir užkirsti kelią tolesniam susiskaidymui, atsirandančiam modernizuojant viešojo administravimo įstaigas⁷.

Veiksmų plane taip pat bus svarstomi kiti būdai⁸, palengvinti skaitmeninių sprendimų naudojimą per visą įmonės gyvavimo ciklą, ypač kiek tai susiję su internetinėmis registracijos procedūromis ir elektroniniu įmonės dokumentų bei informacijos pateikimu⁹ verslo duomenų registrams, taip pat ir tarpvalstybinio mastu.

Virtuali buveinė galėtų prisidėti prie įmonių steigimo ciklo bei gyvavimo modernizavimo ir supaprastinimo.

Jei Europos Sąjungos valstybės narės įgyvendintų e-valdžios veiksmų plano pokyčius, numatytus Europos Komisijos, jos iki 2020 m. sutaupytų iki 5 mlrd. eurų (EU eGovernment Action Plan 2016-2020)¹⁰.

INFORMACINĖS VISUOMENĖS PLĖTRA

Pagrindinės Europos Komisijos rekomendacijos Lietuvai.

Tikslas: skatinti įmones naudotis IRT (informacinėmis ir ryšių technologijomis)

Užtikrinti sąlygas verslui naudotis valstybinių institucijų administruojama informacija ir paskatinti juos kurti naujas elektronines paslaugas ir produktus.

Didinti mažųjų ir vidutinių įmonių efektyvumą ir konkurencingumą skatinant juos įtraukti ir naudoti IRT savo veikloje.

Tobulinti informacinės visuomenės paslaugų teisinį reguliavimą (sukurti naujas verslo galimybes, siekiant geriau apsaugoti gyventojų ir įmonių teises skaitmeninėje erdvėje bei prisidėti prie sėkmingo ES skaitmeninės bendrosios rinkos augimo).

LR VYRIAUSYBĖS PROGRAMA

ĮGYVENDINIMO PLANAS

2016 - 2020 m. m. LR Vyriausybės programos įgyvendinimo planas¹¹ taip pat mato tolimesnio įmonių steigimo supaprastinimo skaitmeninant procesus svarbą:

3.1.4. Darbas. Valstybės informacinių išteklių infrastruktūros konsolidavimas ir valstybės informacinių sistemų modernizavimas

8. Viešojo sektoriaus efektyvumo didinimas, modernizuojant ir skaitmeninant procesus:

- visų valstybinių institucijų naudojimas elektroninių dokumentų sistema, užtikrinant, kad visi viešojo sektoriaus dokumentai būtų siunčiami e. pristatymo sistema.

4.2.1. Darbas. Tarptautiniu lygiu vertinamų verslo ciklą (nuo įsteigimo iki pasibaigimo) reglamentuojančių teisės aktų ir procedūrų (pagal Pasaulio banko tyrimo „Doing Business“ sritis) bei įrankių patobulinimas

1. Juridinių asmenų steigimo procedūrų, vykdomų elektroniniu būdu, sutrumpinimas iki vienos darbo dienos;

2. Juridinių asmenų steigimo proceso optimizavimas, sujungiant atskiras steigimo procedūras.

Ekonominiai veiksniai ir
aspektai, turintys įtakos
virtualios buveinės įgalinimui

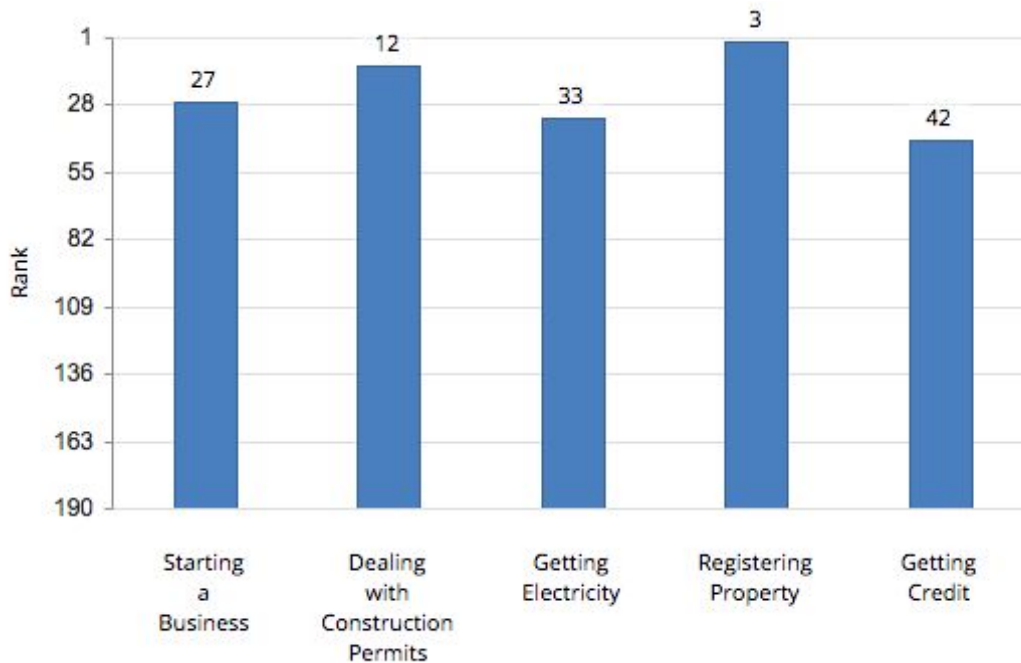
EKONOMINIAI VEIKSNIAI

“

Smulkus ir vidutinis verslas yra Europos ekonomikos variklis. Per pastaruosius 5-erius metus jis sukūrė apie 85% naujų darbo vietų Europos Sąjungoje. Europos Komisijos nuomone, smulkus ir vidutinis verslas yra pagrindinis būdas užtikrinti ekonomikos augimą, inovacijas, naujų darbo vietų atsiradimą bei socialinę integraciją visoje Europos Sąjungoje¹².

“DOING BUSINESS” LIETUVOS RODIKLIAI

Pagal Pasaulio banko “Doing Business 2018” duomenis¹³, Lietuva vertinama 27-oje vietoje pagal verslo pradžios rodiklius.

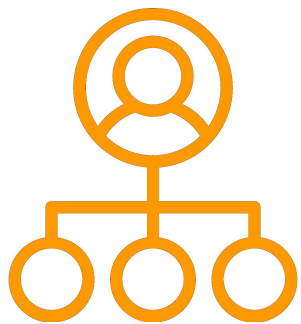

Lengvesnis juridinio asmens registravimas galėtų prisidėti prie spartesnio juridinio asmens steigimo. Tokiu būdu didindamas įmonių konkurencingumą, regionų ekonomikos augimą bei skatindamas verslumą Lietuvoje.

Virtuali buveinė galėtų tapti dar vienu elektroniniu įrankiu patogesniai ir greitesniai juridinio asmens registravimui bei efektyvesnei komunikacijai su valstybės institucijomis.

Socialinių veiksnių
poveikis virtualios
buveinės įkūrimui

SOCIALINIAI VEIKSNIAI

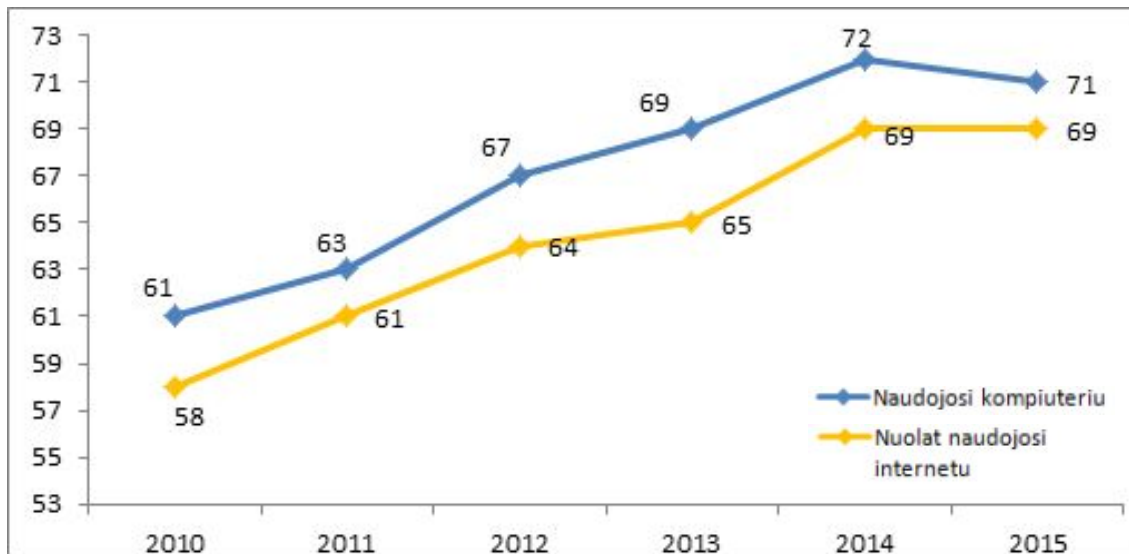

Virtuali buveinė būtų puikus įrankis skatinti verslumą, įgalinti lietuvius aktyviau naudotis turimais el. įrankiais, bei pritraukti lietuvių diasporą pradėti verslą Lietuvoje. Kaip rodo užsienio šalių patirtis: „diaspora, gebėdama prisidėti prie savo tėvynės ekonomikos augimo ir vystymosi, po to pradeda investuoti ir grįžti“¹⁴.

IRT NAUDOJIMAS LIETUVOJE

Lietuvoje vis plačiau naudojamosi informacinėmis ir ryšių technologijomis. Lietuvos statistikos departamento duomenimis, reguliariai (ne rečiau kaip kartą per savaitę) internetu naudojosi 96 proc. interneto vartotojų, arba 69 proc. visų 16–74 metų gyventojų.

Lietuvos gyventojų, kurie naudojami kompiuteriu ir reguliariai naudojami internetu, skaičiaus kaita, procentais.

Šaltinis – Lietuvos statistikos departamentas

“

*Pagal Eurobarometro apklausą,
75 proc. europiečių mano, kad
skaitmeninimas turi teigiamą
poveikį ekonomikai.*

Pasaulio Bankas įvertindamas svarbiausius veiksnius skatinančius pažangą viešajame ir privačiame sektoriuose, skaitmeninę tapatybę pripažino kaip vieną iš keturių svarbiausių. Skaitmeninis parašas Lietuvoje buvo įteisintas dar 2000-aisiais, tačiau jį turi tik trečdalis gyventojų. Palyginimui - Estijoje jį turi 99 proc. gyventojų¹⁵.

Pagal pasiektą skaitmeninės pažangos lygį Lietuva užima 13 vietą Europos Sąjungoje. Beveik visi mūsų šalies rezultatai yra geresni nei Europos Sąjungos vidurkis. Lietuviai atsilieka pagal vieną svarbų parametą - tai, kaip aktyviai naudojamės savo turimais viešaisiais el. įrankiais.

Ar tai reiškia, jog lietuviai neturi poreikių naudotis sukurtais el. įrankiais ir IT infrastruktūra? Lietuviai noriai priėmė neseniai pristatytas naujoves, tokias kaip elektroniniai mokėjimai ar bekontaktės mokėjimo kortelės, tad tokios išvados daryti negalėtume. Galbūt įtakos turi viešųjų elektroninių paslaugų kokybė bei “user-friendly” (liet. patrauklių vartotojui) paslaugų trūkumas.

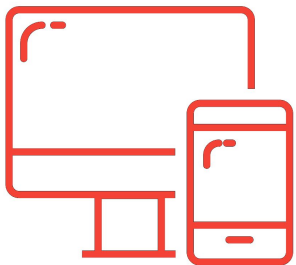

VIRTUALIOS BUVEINĖS ĮGYVENDINIMO BARJERAI

Svarbu įvertinti riziką, jog virtuali buveinė, kaip skaitmeninė inovacija, naudojanti elektronines valdžios paslaugas gali sunkiai įsitvirtinti viešajame sektoriuje. Europos Komisija nustatė, jog 38 proc. Europos interneto vartotojų yra "nonbelievers" (liet. netikintieji): jie niekada nenaudojo ir neketina greitai naudotis e. valdžios paslaugomis¹⁶.

Pasak Europos Komisijos, siekiant išspręsti šią problemą, vyriausybės turėtų įgyvendinti tvirtas rinkodaros kampanijas.

Technologinės aplinkos ir
techninių įrankių galimybės
virtualios buveinės įkūrimui

TECHNINIAI VEIKSNIAI

TECHNINIAI VEIKSNIAI

Internetas ir elektroninės paslaugos per pastaruosius du dešimtmečius stipriai pakeitė žmonių kasdienybę bei verslo pasaulį. Lietuviai didžiuojasi prieinamiausiu šviesolaidiniu internetu Europos Sąjungoje¹⁷, sparčiausiu bevieliu ryšiu pasaulyje¹⁸, o Lietuvos pristatyme nepamirštama, jog Lietuva pirmauja pagal viešo belaidžio „Wi-Fi“ interneto spartą pasaulyje¹⁹. Pastebima, jog spartėja žmonių gyvenimas, didėja informacinių technologijų pagreitis ir jų įtaka įvairioms sritims.

E. PRISTATYMO

TECHNINIŲ RESURSŲ ANALIZĖ

Viena iš pagrindinių fizinės buveinės funkcijų - komunikacija su valstybės institucijomis. Didėjantis gyventojų mobilumas bei sparčiai auganti ekonominė aplinka lemia tai, kad fizinis pašto korespondencijos pristatymas įmonėms tampa vis mažiau efektyvus. Fizinio laiško ar siuntos pristatymo galimybės priklauso nuo buveinės vietos, todėl korespondencija ne visada pasiekia adresatus, siuntimas paštu taip pat reiškia papildomas spausdinimo, vokavimo, siuntimo išlaidas.

Laiško siuntimas elektroniniu paštu yra greitas ir nieko nekainuoja, tačiau kartu ir nesukuria tokių pačių teisiųjų pasekmių, kaip registruotas laiškas. Siunčiant laišką elektroniniu paštu neužtikrinamas dokumento išsiuntimo ir gavimo juridinio fakto nustatymas, kaip siunčiant registruotu laišku. Elektroninio pašto paskyra taip pat turi saugumo spragų, tad labai svarbu pasirinkti optimaliausią platformą virtualios buveinės komunikacijai su valstybės institucijomis, fiziniiais ir juridiniais asmenimis.

TECHNINIŲ RESURSŲ ANALIZĖ

Jau sukurtos įvairios viešosios el. paslaugos, virtualios buveinės komunikacijai su valstybės institucijomis

e. Pristatymas²⁰

E. pristatymas - elektroninė alternatyva oficialių registruotųjų laiškų siuntimui. Nemokamai prisijungus prie E. pristatymo sistemos, įvairius oficialius dokumentus, pažymas, paraiškas ir pan. valstybės institucijoms galima pateikti internetu.

Virtualus adresas²¹

Virtualus adresas - vieša elektroninė paslauga keitimuisi el. pranešimais ir el. parašu pasirašytais dokumentais. Paslauga gali naudotis asmenys teisėtai susiję bent su vienu nekilnojamoju daiktu arba yra juridinio asmens atstovai.

Kontaktinis centras²²

Kontaktinis centras – tai oficialus valstybės kontaktinis centras, skirtas supaprastinti leidimų bei licencijų gavimo procedūras

Optimaliausia platforma virtualios buveinės komunikacijai su valstybės institucijomis:

E. Pristatymas buvo pasirinkta kaip optimaliausia platforma virtualios buveinės bendravimui su institucijomis. Platformos naudotojų sąrašė - didelė dalis valstybės institucijų, aukštas skaičius įmonių ir gyventojų. Tai – „vienas langelis" elektroniniams dokumentams ir elektroniniams pranešimams pristatyti fiziniams ir juridiniams asmenims nacionaliniu mastu. Ši elektroninio pristatymo sistema užtikrina aukščiausius saugumo reikalavimus, o sukurta teisinė bazė – elektroninio pristatymo paslaugos teisinę ir įrodomąją galią.

“

Įstaigos galėtų siųsti daugiau dokumentų naudodamos Nacionalinės elektroninių pranešimų ir elektroninių dokumentų pristatymo fiziniams ir juridiniams asmenims, naudojant pašto tinklą, informacinės sistemos priemonėmis: e. Pristatymas. Tokiu būdu sumažėtų įstaigų išlaidos, skirtos pašto paslaugoms įsigyti.

(Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnybos „Dokumentų valdymo funkcijos efektyvaus atlikimo rekomendacijos²³“)

E. PRISTATYMO

TECHNINIŲ RESURSŲ ANALIZĖ

ORIGINALUMO PATVIRTINIMAS

užtikrinamas siunčiamų el. dokumentų ir el. pranešimų **originalumo patvirtinimas** (suteikiama galimybė pasirašyti el. dokumentus saugiu el. parašu).

GREITESNIS DOKUMENTŲ PERSIUNTIMAS

vidutinė siuntimo trukmė, siunčiant dokumentus registruotu paštu – iki 3 d.d., tuo tarpu vidutinė siuntimo trukmė, siunčiant E. pristatymo sistema – iki 1 s.

UŽTIKRINAMAS SAUGUMAS

el. dokumentai ir el. pranešimai prieinami tik el. dokumento ir el. pranešimo siuntėjui ir gavėjui. **Suteikiamas tikslus laiko fiksavimas** (dokumentų išsiuntimo, pristatymo, gavimo, perskaitymo ar pasirašymo).

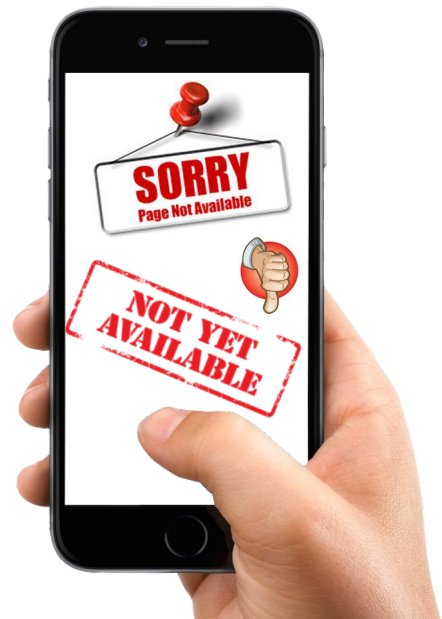
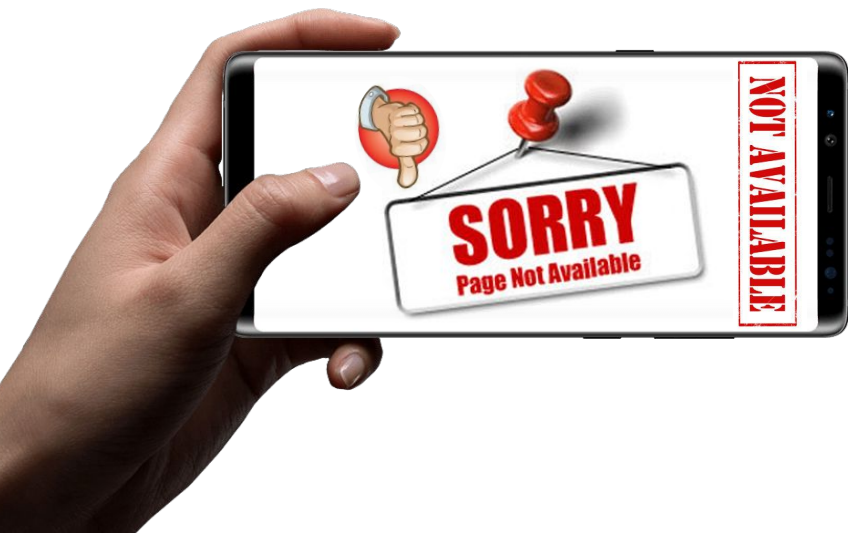
TEISINĖ IR ĮRODOMOJI GALIA

siuntos pristatymas e. Pristatymo sistemoje turi teisinę ir įrodomąją galią, atitinkančią registruoto laiško įteikimą. Iš e. Pristatymo sistemos atspausdinti elektroninių dokumentų nuorašai yra prilyginami rašytiniams dokumentams.

1 iš 3

Šiandien vienam lietuviui vidutiniškai tenka 2,6 įrenginių, kuriais galima prisijungti prie interneto. Vidutinis 16–34 metų vartotojas Lietuvoje turi beveik 4 įrenginius, turinčius prieigą prie tinklo²⁴.

Vis daugiau žmonių naudoja mobiliuosius prietaisus prisijungimui prie interneto, tačiau tik 1 iš 3 viešojo sektoriaus interneto svetainių Europoje yra pritaikytos mobiliems įrenginiams²⁵. Norint pritraukti daugiau vartotojų, e. Pristatymui taip pat būtinas aplikacijos sukūrimas. Tai - akivaizdi kliūtis stabdanti platformos plėtrą.

TECHNINIŲ RESURSŲ ANALIZĖ

Šiuo metu institucijos turi atskiras išorines sistemas ir pranešimų kanalus, ir per juos siunčia informaciją vartotojams. Tai reiškia, jog norint gauti pranešimus iš valstybės institucijų reikia prisijungti prie kiekvienos institucijos išorinių sistemų atskirai, o e. Pristatymo priemonės, kaip „vieno langelio“ komunikacijos priemonės potencialas nėra išnaudojamas.

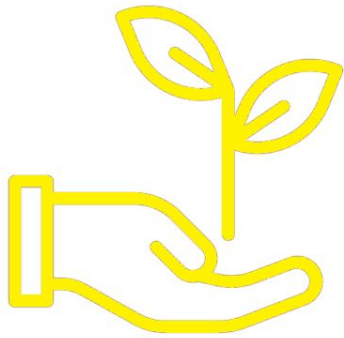
Valstybės institucijų ar kitų viešojo sektoriaus įstaigų elektroninėmis paslaugomis (Mano VMI, Sodra, t.t.) bent kartą per metus pasinaudojo tik 48 proc. 16-74 metų amžiaus gyventojų (arba 62 proc. to amžiaus interneto vartotojų)²⁶, tad būtina ieškoti kitų būdų efektyviau pasiekti gyventojus.

E. siuntų pristatymo sistema turi priemones dėl duomenų apsikeitimo sąsajų su išorinėmis sistemomis, kurios suteikia galimybę:

- Atskirų institucijų/įmonių sistemoms automatiškai į e. Pristatymo sistemą pateikti el. pranešimus;
- Institucijoms papildyti savo el. paslaugų teikimo procesus e. Pristatymo sistemos panaudojimu ten, kur reikia formalus teisiškai galiojančio dokumento ar pranešimo pristatymo.

E. Pristatymo platformai, kaip virtualios buveinės komunikacijos priemonei, būtina tolimesnė plėtra. Būtina įtraukti kuo daugiau institucijų naudotis sistema, vartotojai nepakankamai žino, kad paslaugos yra nemokamos, pastebimas skirtingas suinteresuotų šalių suvokimas apie e. Pristatymo paskirtį bei galimybes.

Ekologiniai veiksniai
turintys įtakos virtualios
buveinės įkūrimui

EKOLOGINIAI VEIKSNIAI

POPIERINIŲ DOKUMENTŲ KŪRIMAS IR SIUNTIMAS GALI SUTAUPYTI VALSTYBĖS BEI VERSLO LĖŠAS IR LAIKĄ

3,6 mln. lapų

36 tūkst. eurų

Paskaičiuota, jog:

„Vilniaus miesto savivaldybė per mėnesį sunaudoja apie 300 tūkst. A4 formato popieriaus lapų, per metus – apie 3,6 mln. lapų, tam išleidžiama apie 3 tūkstančiai eurų per mėnesį arba 36 tūkstančiai eurų per metus. Atsisakius daugelio popierinių dokumentų ir juos valdant elektroniniu būdu, būtų galima gerokai sumažinti ne tik sunaudojamo popieriaus kiekį, bet ir sutaupyti spausdinimo išlaidoms“²⁷.

2012 metais Europos Komisija apskaičiavo, jog naudojantis e. valdžios priemonėmis, kuomet komunikacija tarp valstybės ir gyventojų vykta elektronine forma, Europos Sąjungos valstybės galėtų sumažinti savo išlaidas apie 15-20%²⁸.

Danijoje naudojamas skaitmeninis paštas viešajam sektoriui kasmet sutaupo apie 134 mln. eurų (1 mlrd. Danijos kronų) išleidžiamų popieriui bei korespondencijos siuntimui²⁹.

Virtuali buveinė gali prisidėti prie elektroninių dokumentų naudojimo skatinimo bei komunikacijai išleidžiamų išlaidų mažinimo.

Teisinės aplinkos
įvertinimas dėl virtualios
buveinės įkūrimo Lietuvoje

TEISINIAI VEIKSNIAI

JURIDINIO ASMENS BUVEINĖS SAMPRATA LIETUVOJE

Lietuvoje siekiant įkurti naują juridinį asmenį, būtina įvykdyti Civiliniame kodekse numatytus veiksmus. Vienas iš jų - fizinės buveinės registracija. Kadangi sukurtas juridinis asmuo neturi fizinės išraiškos, atsiranda poreikis nustatyti fizinę vietą, kur būtų galima rasti **jurinio asmens valdymo organus**.

Šiam tikslui įgyvendinti Lietuvoje galiojantys teisės aktai, numato **privalomą** juridinio asmens buveinės registraciją, įmonės įkūrimo metu. Įmonė laikoma įkurta, kai reikalingi duomenys yra įregistruojami **Juridinių asmenų registre**.

Šiuo metu Lietuvoje egzistuoja viena juridinio asmens buveinės forma - **fizinė buveinė**. Jos apibrėžimas nurodytas Lietuvos Respublikos civiliniame kodekse.

Civilinio kodekso komentare nurodoma, jog įmonės buveine negali būti pašto dėžutė, nes tai nėra vieta, kurioje veikia juridinio asmens valdymo organai.

“

Juridinio asmens buveine laikoma ta vieta, kurioje yra nuolatinis jo valdymo organas. Juridinio asmens buveinė apibūdinama nurodant patalpų, kuriose yra buveinė, adresą.

(LR Civilinio kodekso 2.49 str. 1 d.)

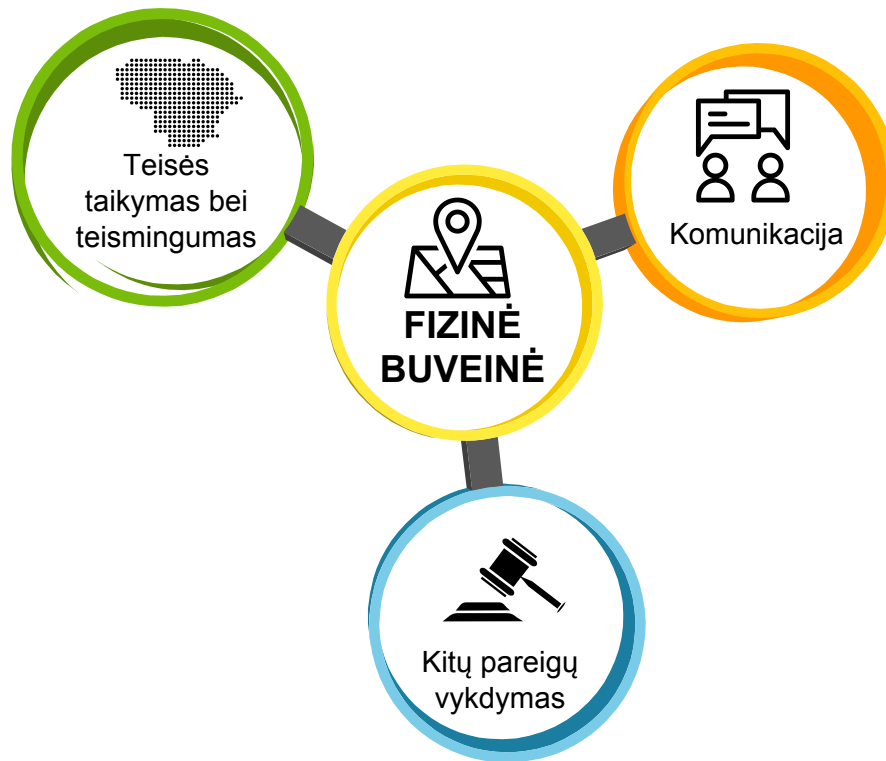

KOKIAS **FUNKCIJAS** ATLIEKA FIZINĖ BUVEINĖ?

Įregistravus fizinę buveinę ir įkūrus naują juridinį asmenį, atsiranda juridinio asmens teisės ir pareigos. Dalis jų yra glaudžiai susijusios su juridinio asmens buveine ir turi reikšmės juridinio asmens veiksmų įgyvendinimui.

Fizinė buveinė - tai ne tik vieta, kurioje veikia juridinio asmens valdymo organai.

Ji padeda įgyvendinti ir kitus su juridinio asmens veikla susijusius veiksmus.

Teisės taikymas bei teisingumas

Juridinio asmens civilinis teisnumas ir veiksnumas atsiranda tuo pačiu metu, kai yra įsteigiamas juridinis asmuo. Fizinės buveinės registracija nustato taikomą teisę juridinio asmens atžvilgiu.

Juridinio asmens buvimo vieta yra svarbi teisingumui, t.y. bylos nagrinėjimo vietai nustatyti. Taip pat finansinei atskaitomybei ar mokesčių nustatymui.

Komunikacija

Visas juridinio asmens susirašinėjimas su valstybės institucijomis bei trečiaisiais asmenimis laikomas tinkamu, jei jis vyksta fizinės buveinės adresu.

Kitų pareigų vykdymas

Tam tikros prievolės ar jų terminai, prasideda tik nuo to momento, kai juridiniam asmeniui įteikiamas pranešimas. Tokiais atvejais labai svarbu, jog valdymo organas fiziškai būtų buveinėje.

Fizinės vietos poreikis taip pat atsiranda, kai juridinis asmuo užsiima viešosiomis paslaugomis ir jį pasiekti turi turėti galimybę ir vartotojai.

KOKIĄ REIKŠMĘ TURI REGISTRUOTA **FIZINĖ BUVEINĖ?**

ŽINOTI,

kur rasti juridinio asmens valdymo organus.

ŽINOTI,

kur siųsti korespondenciją, perduoti dokumentus, prekes ir pan.

NUSTATYTI VIETĄ

dėl juridinio asmens teisminių bylų nagrinėjimo.

NUSTATYTI VIETĄ

dėl susirašinėjimo.

NUSTATYTI VIETĄ

dėl finansinės atskaitomybės, mokesčių, rinkliavų ir kitų privalomų įmokų į valstybės biudžetą atitinkamoje teritorijoje.

NUSTATYTI VIETĄ

dėl sudaromų sandorių.

NUSTATYTI

juridinio asmens, įsteigto užsienio valstybėje, padalinių veikiančių Lietuvoje teisnumą.

PAGRINDINIAI ŠIUO METU LIETUVOJE GALIOJANTYS TEISĖS AKTAI REGLAMENTUOJANTYS FIZINĘ BUVEINĘ

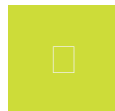
Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas

Apibrėžia juridinio asmens buveinės formą, kylančias teises ir pareigas, komunikaciją su juridiniu asmeniu, įtvirtina žinojimo prezumpciją.

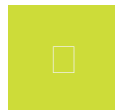
Skirtingų teisinių formų juridinių asmenų bei jų buveinių reglamentavimas numato, jog buveinė turi būti Lietuvos teritorijoje:

- *Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymas;*
- *Lietuvos Respublikos individualių įmonių įstatymas;*
- *Lietuvos Respublikos mažųjų bendrijų įstatymas;*
- *Lietuvos Respublikos asociacijų įstatymas.*

Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodeksas

Numato procesinių dokumentų įteikimo tvarką buveinės adresu.

LRV nutarimas "Dėl Juridinių asmenų registro įsteigimo ir Juridinių asmenų registro nuostatų patvirtinimo"

Numato juridinio asmens buveinės registravimo tvarką.

Lietuvos Respublikos juridinių asmenų registro įstatymas

Numato Juridinių asmenų registro įsteigimo priežastis bei funkcijas.

EUROPOS SAJUNGOS TEISĖS AKTAI, SUSIJĘ SU FIZINĖS BUVEINĖS REGLAMENTAVIMU

Europos Sąjungos teisės aktai atspindi, jog vienos formos, fizinės buveinės, įteisinimas vyrauja ir kitose Europos valstybėse. Fizinė buveinė siekiama užtikrinti, jog esant poreikiui, būtų galima fizinėje vietoje rasti juridinio asmens valdymo organus, perduoti dokumentus ar užtikrinti trečiųjų asmenų interesus prievolių vykdyme.

Svarbu pabrėžti, jog Europos Sąjunga taip pat siekia valstybės valdymo ir paslaugų teikimo skaitmenimo bei verslo skatinimo.

Virtualios buveinės įgalinimas, prilyginant fizinei, supaprastintų juridinių asmenų steigimą bei skatintų verslumą.

Reglamentai:

- Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2015/884 2015 m. birželio 8 d., kuriuo nustatomos techninės specifikacijos ir procedūros, reikalingos pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2009/101/EB sukurtai registrų sąveikos sistemai.
- Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2157/2001 2001 m. spalio 8 d. dėl Europos bendrovės (SE) statuto.

Direktyvos:

- EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVA 2009/101/EB 2009 m. rugsėjo 16 d. dėl apsaugos priemonių, kurių valstybės narės reikalauja iš Sutarties 48 straipsnio antroje pastraipoje apibrėžtų bendrovių siekiant apsaugoti narių ir trečiųjų asmenų interesus, koordinavimo, siekiant suvienodinti tokias apsaugos priemones
- EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVA 2012/30/ES 2012 m. spalio 25 d. dėl apsaugos priemonių, kurių valstybės narės, siekdamos tokias priemones suvienodinti, reikalauja iš Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 54 straipsnio antroje pastraipoje apibrėžtų bendrovių, jų narių ir kitų interesų apsaugai, akcines bendroves steigiant, palaikant ir keičiant jų kapitalą, koordinavimo
- EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVA 2012/17/ES 2012 m. birželio 13 d. kuria iš dalies keičiamos Tarybos direktyvos 89/666/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyvų 2005/56/EB ir 2009/101/EB nuostatos dėl centrinių, komercinių ir bendrovių registru sąveikos
- EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVA (ES) 2017/1132 2017 m. birželio 14 d. dėl tam tikrų bendrovių teisės aspektų
- EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVA 2009/102/EB 2009 m. rugsėjo 16 d. bendrovių teisės srityje dėl vienanarių privačių ribotos atsakomybės bendrovių

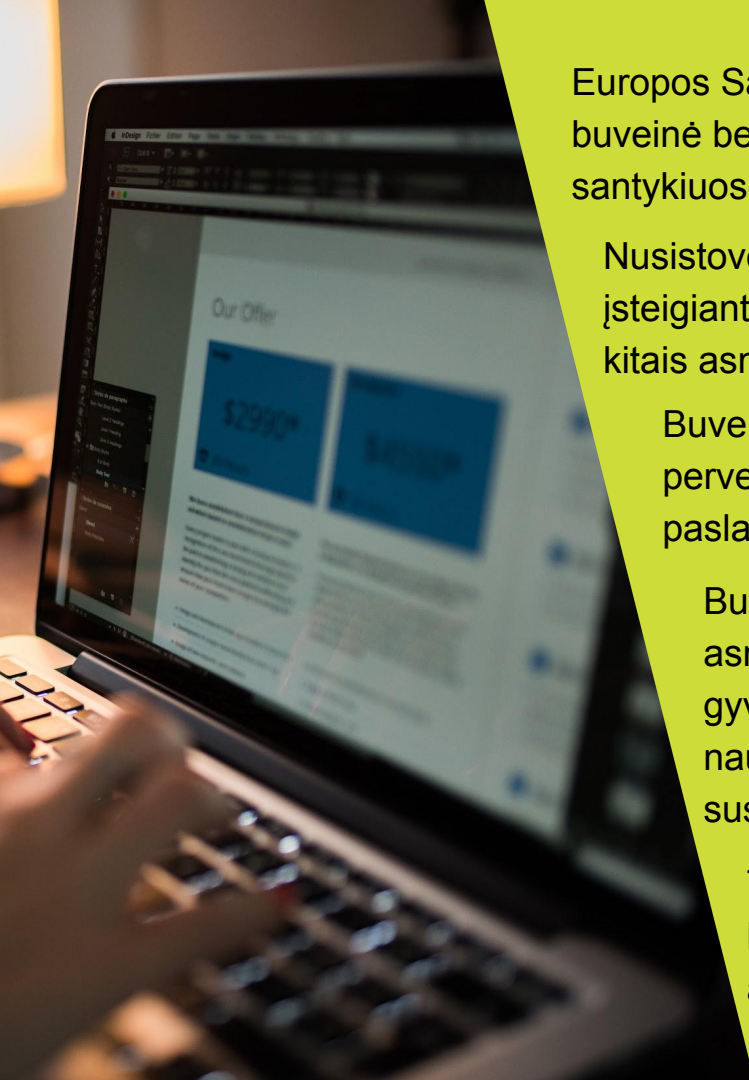

Direktyvos:

- TARYBOS DIREKTYVA 2014/86/ES 2014 m. liepos 8 d. kuria iš dalies keičiama Direktyva 2011/96/ES dėl bendrosios mokesčių sistemos, taikomos įvairių valstybių narių patronuojančioms ir dukterinėms bendrovėms
- TARYBOS DIREKTYVA 2008/7/EB 2008 m. vasario 12 d. dėl netiesioginių mokesčių, taikomų kapitalo pritraukimui
- EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVA 2004/25/EB 2004 m. balandžio 21 d. dėl įmonių perėmimo pasiūlymų
- EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVA 2007/63/EB 2007 m. lapkričio 13 d. iš dalies keičianti Tarybos direktyvas 78/855/EEB ir 82/891/EEB dėl reikalavimo, kad jungiant arba skaidant akcines bendroves nepriklausomas ekspertas parengtų ataskaitą
- EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVA 2009/109/EB 2009 m. rugsėjo 16 d. iš dalies keičianti Tarybos direktyvų 77/91/EEB, 78/855/EEB ir 82/891/EEB bei Direktyvos 2005/56/EB nuostatas dėl ataskaitų bei dokumentų rengimo ir teikimo reikalavimų jungiant ir skaidant bendroves
- EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVA 2004/109/EB 2004 m. gruodžio 15 d. dėl informacijos apie emitentus, kurių vertybiniais popieriais leista prekiauti reguliuojamoje rinkoje, skaidrumo reikalavimų suderinimo, iš dalies keičianti Direktyvą 2001/34/EB
- TARYBOS DIREKTYVA 2001/86/EB 2001 m. spalio 8 d. papildanti Europos bendrovės įstatus dėl darbuotojų dalyvavimo priimant sprendimus

Europos Sąjungoje bei Lietuvoje galiojantys teisės aktai rodo, jog fizinė buveinė bei jos registracija turi reikšmės įvairiuose juridinio asmens santykiuose bei veiksmuose.

Nusistovėjusi praktika rodo, jog buveinė svarbi teisės taikymo nustatymui, įsteigiant juridinį asmenį bei vėliau vykdant komunikaciją su valstybe ir kitais asmenimis.

Buveinė mažiau susijusi su prievolių vykdymu (pvz.: krovinių pervežime) ar teikiant viešas paslaugas (norint susipažinti su paslaugomis) bei kita.

Buveinės adreso naudojimas ir svarba, taip pat priklauso nuo juridinio asmens teisės formos bei dydžio. Pavyzdžiui, akcinės bendrovės gyvavime buveinė gali būti reikšmingesnė dėl dažnesnio jos naudojimo akcininkų interesų tenkinimui, kuomet šaukiami susirinkimai ir pan.

Tiek Lietuvos, tiek Europos Sąjungos aktai, įtvirtindami fizinę buveinę siekia užtikrinti, jog bus įmanoma fiziškai atrasti juridinio asmens atstovus bei užtikrinti trečiųjų asmenų interesų apsaugą.

JURIDINIŲ ASMENŲ STEIGIMO PROCESAS

ir buveinės reikšmė

Juridinio asmens gyvavimo laikotarpiu, buveinės vaidmuo išryškėja skirtinguose etapuose. Keičiant buveinės vietą, naują buveinę taip pat tenka įregistruoti. Tad fizinės buveinės registravimo reikalavimas sukelia administracinę naštą.

Tikėtina, jog fizinę buveinę pakeitus virtualia ši administracinė našta sumažėtų.

Juridinio asmens registravimas

**Juridinio asmens buveinės
keitimas**

Juridinio asmens pardavimas

Juridinio asmens likvidavimas

Pasirenkant tarpininkų (virtualaus ofiso ar virtualaus adreso) paslaugą juridinis asmuo eikvoja savo lėšas bei laiką. Tarpininkams mokamas metinis ar mėnesinis mokestis, neretai įmonės vadovas ar kitas darbuotojas periodiškai turi vykti atsiimti buveinės adresu gaunamos korespondencijos. Kai kurie tarpininkai siūlo alternatyvą - gautų dokumentų persiuntimą elektroniniu ar įprastu paštu. Dokumentus persiunčiant elektroniniu būdu kyla rizika dėl konfidencialios informacijos atskleidimo ar jos nutekėjimo. Korespondenciją persiunčiant įprastu būdu gaištamas laikas bei naudojamos papildomos lėšos.

Juridinio asmens registracija, artimiesiems ar kitiems asmenis priklausančiose patalpose, dažniausiai yra pigesnis sprendimas, tačiau, kaip ir naudojantis tarpininkų paslaugomis, registracijai reikalingas patalpų savininko sutikimas.

IŠVADOS

*dėl Lietuvoje esančios teisinės aplinkos,
siekiant virtualios buveinės įgyvendinimo*

- ✓ Šiuo metu Lietuvoje galiojantys teisės aktai numato tik vieną juridinio asmens buveinės formą.
- ✓ Siekiant efektyvios virtualios buveinės yra būtina keisti teisinę bazę, taip sukuriant **antrą buveinės formą - virtualią**.
- ✓ Virtuali buveinė atsirastų kaip **alternatyva**, tiems juridiniams asmenims, kurie neturi fizinės buveinės.
- ✓ Dėl esamos teisinės aplinkos, yra būtina įvertinti galimas virtualios buveinės rizikas bei numatyti jų valdymą.
- ✓ Būtina išsamesnė, su buveine susijusių teisių ir pareigų, įgyvendinimo analizė, kuomet virtuali buveinė įgyja vienodą teisinę galią, kaip ir fizinė buveinė.

IŠVADOS

Virtualios buveinės įkūrimui reikalinga stipri politinė valia, išvystytos e. valdžios paslaugos. Komunikacijai, tarp valstybės ir įmonių turinčių virtualią buveinę, įgyvendinti galima išnaudoti jau sukurtą e. Pristatymo platformą, tačiau jai būtina numatyti tolimesnę plėtrą. Virtualios buveinės įkūrimui reikalinga praplėsta teisinė bazė, kuri suteiktų vienodą juridinę galią, kaip ir fizinei buveinei.

Manome, jog virtuali buveinė palengvintų įmonių steigimo procesą bei juridinių asmenų komunikaciją su valstybe. Taip pat skatintų e. valdžios priemonių efektyvesnį naudojimą, didintų įmonių skaidrumą bei konkurencingumą. Juridinio asmens steigimo supaprastinimas galėtų prisidėti prie regionų ekonomikos augimo bei verslumo skatinimo Lietuvoje.

ŠALTINIAI

1. Creditreform „Įmonių, registruotų daigynuose, charakteristika (duomenys 2016-11-03)“.
2. Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie Susisiekimo ministerijos „Skaitmeninei Europai reikalingi skaitmeniniai įgūdžiai“, 2017: <https://ivpk.lrv.lt/lt/naujienos/skaitmeninei-europai-reikalingi-skaitmeniniai-igudziai>.
3. DELFI naujienų portalas, „Sritis, kur prilygstame Skandinavijai ir Vokietijai“, V. Miškinis, 2017: <https://www.delfi.lt/projektai/atvira-lietuva/delfi-naujienos/sritis-kur-prilygstame-skandinavijai-ir-vokietijai.d?id=73563698>.
4. Europos Komisija „2016–2020 m. ES e. valdžios veiksmų planas“, 2016: https://vrm.lrv.lt/uploads/vrm/documents/files/LT_versija/Naujienos/EUeGovernmentActionPlan2016-2020_LT.pdf.
5. „Tallinn Declaration on eGovernment at the ministerial meeting during Estonian Presidency of the Council of the EU“, 2017: [https://ivpk.lrv.lt/uploads/ivpk/documents/files/Tallindegovdeclarationfinal3oct2017pdf%20\(3\).pdf](https://ivpk.lrv.lt/uploads/ivpk/documents/files/Tallindegovdeclarationfinal3oct2017pdf%20(3).pdf).
6. Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie Susisiekimo ministerijos „Europos ministrai pasirašė Talino deklaraciją dėl e. valdžios“, 2017: <https://ivpk.lrv.lt/lt/naujienos/europos-ministrai-pasirase-talino-deklaracija-del-e-valdzios>.
7. Supra note 4.
8. Europos Komisijos komunikatas „Bendrosios rinkos tobulinimas: daugiau galimybių piliečiams ir įmonėms“ (COM(2015) 550, p. 5).
9. Supra note 8.

ŠALTINIAI

10. Supra note 4.
11. 2016 - 2020 m. m. LR Vyriausybės programos įgyvendinimo planas.
12. Europos Komisija, Growth. Internal Market, Industry, Entrepreneurship and SMEs:
https://ec.europa.eu/growth/smes_en.
13. Pasaulio Bankas “Doing Business 2018. Reforming to Create Jobs”, 2017:
[http://www.doingbusiness.org/~media/WBG/DoingBusiness/Documents/Annual-Reports/English/DB2018-Full-Report.pdf](http://www.doingbusiness.org/~/media/WBG/DoingBusiness/Documents/Annual-Reports/English/DB2018-Full-Report.pdf).
14. DELFI naujienų portalas „Lietuvos turtas – emigrantai, kurie padėjo pritraukti ir „Western Union“, ir Vyriausybei pasiskolinti”, R. Lukaitytė-Vnarauskienė, 2011:
<https://www.delfi.lt/verslas/verslas/lietuvos-turtas-emigrantai-kurie-padejo-pritraukti-ir-western-union-ir-vyriausybei-pasiskolinti.d?id=53489537>.
15. Swedbank, Žinių terasa „Kokie sprendimai lemia skaitmeninę pažangą?”, D. Grigienė, 2017:
<https://ziniuterasa.swedbank.lt/ekspertiniai-komentarai/kokie-sprendimai-lemia-skaitmenine-pazanga>.
16. McKinsey&Company, Public sector “Europe’s e-government opportunity”, J. Kirchherr, J. Klier, S. Stern, 2015:
<https://www.mckinsey.com/industries/public-sector/our-insights/europes-e-government-opportunity>.
17. Investuok Lietuvoje „Lithuania Europe’s No. 1 in fibre-optic internet penetration”, 2015
<https://investlithuania.com/news/lithuania-europes-no-1-in-fibre-optic-internet-penetration>.

ŠALTINIAI

18. „15min“ naujienų portalas „Lietuva – pasaulinė lyderė pagal viešojo „Wi-Fi“ ryšio spartą, 2017:
<https://www.15min.lt/mokslasit/straipsnis/technologijos/lietuva-pasauline-lydere-pagal-viesojo-wi-fi-rysio-sparta-646-786498>.
19. „Lietuvos žinių“ naujienų portalas „Lietuva pirmauja pagal viešojo interneto prieigą“, A. Jockus, 2017:
<http://lzinios.lt/lzinios/ekonomika/lietuva-pirmauja-pagal-viesojo-interneto-prieiga/242571/>.
20. Lietuvos paštas, e.pristatymas: <https://epristatymas.post.lt/>.
21. Registrų centras, Adresų registras: <http://info.registrucentras.lt/node/974>.
22. Versli Lietuva, Kontaktinis centras: <https://www.verslilietuva.lt/lt/kc>.
23. Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnybos „Dokumentų valdymo funkcijos efektyvaus atlikimo rekomendacijos“, 2017:
www.archyvai.lt/download/18809/dv_rekomendacijos_tikslintos2017.pdf.
24. „Kauno dienos“ naujienų portalas „Tyrimas atskleidė naujausias naudojimosi internetu tendencijas“, 2017:
<http://kauno.diena.lt/naujienos/ivairenybes/mokslas-ir-it/tyrimas-atskleide-naudojimosi-internetu-tendencijas-835305>.
25. Europos Komisija „EU eGovernment Report 2016 shows that online public services improved unevenly“, 2016
<https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/eu-egovernment-report-2016-shows-online-public-services-improved-unevenly>.
26. Oficialiosios statistikos portalas, Informacinių technologijų naudojimas namų ūkiuose, 2017:
<https://osp.stat.gov.lt/naujienos?articleId=5284561>.

ŠALTINIAI

27. Vilniaus miesto savivaldybės administracija, „Pirmasis naujojo Administracijos direktoriaus įsakymas – atsisakyti popierinių dokumentų“, 2017: <http://www.vilnius.lt/index.php?2268068749>.
28. European Parliamentary Research Service “eGovernment. Using technology to improve public services and democratic participation”, R. David, 2015:
[http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2015/565890/EPRS_IDA\(2015\)565890_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2015/565890/EPRS_IDA(2015)565890_EN.pdf).
29. Europos Komisija “eGovernment in Denmark”, 2015:
https://joinup.ec.europa.eu/sites/default/files/document/2015-03/egov_in_denmark_-_january_2015_-_v_17_0_final.pdf.